

OLAV

Berit Lånke, s. 3

Europa - en økumenisk utfordring

Nordiske synodebidrag, s. 7

Kirke - frihetens sted

Økumen fra Assisi, s. 10

Ta godviljen for gitt!

Europa-synodens slutterklæring: s. 12

Kirken i et nytt, solidarisk Europa

Den nordiske bispekonferanse, s. 16

Hyrdebrev om det åndelige kall

Åpenhjertig samtale, s. 20

Selvkritikk på høyt nivå

ST. OLAV

Tenk om!

Mens EF møttes i Maastricht før jul, var katolske biskoper fra hele Europa samlet i Roma for å snakke Europa-fremtid. Også her handlet det på mange måter om struktur og strategi - med adskillig teologi attåt. Under mottoet "Vitner for Kristus som har satt oss fri" diskuterte man i vel tre uker den litt kinkige saken som kalles re-evangelisering av Europa. Det var første gang biskoper fra alle Europas land fritt kunne reise ut, og fritt kunne snakke ut, uten å tenke på at det kanskje ville stenge for hjemturen eller føre til represalier for kirke og folk der hjemme.

Det var under sitt besøk i Tsjekkoslovakia i april i fjor pave Johannes Paul II kom med sine planer om en synode for og om Europa. Nærmere bestemt den 22. april, i Velehrad, ved graven til den hellige biskop Methodios, den ene av de to "slavernes apostler" som for et par år siden ble forfremmet til helgener for hele Europa. En symbolladet handling under en rask to-dagers pavevisitt, planlagt på uvanlig kort tid for et pavebesøk å være. Og det første i et østland etter fløyelsrevolusjonen.

Det var pave Paul VI som innstiftet bispesynoder som rådgivende organ, ikke beslutningsfattende som et konsil. Det finnes tre typer synoder: *generalsynoder*, som gjelder hele verdenskirken, *ekstraordinæ-*

re synoder, som tar for seg et særskilt problem, og *spesialsynoder*, som tar opp saker som angår en lokal eller regional kirke. Europa-synoden var av denne siste art, og her møttes 137 synodefedre, 33 observatører, 29 eksperter og 11 utsendinger (*delegati fraterni*) fra andre kristne kirker. Flere av de innbudte ortodokse delegater valgt å si nei takk, grunnet bl.a. det de ser som utidige katolske bispeutnevnelser i det tidligere Sovjet og strid om tilbakeføring av kirkelig eiendom etter Stalintidens overgrep. En notis i forrige nummer av bladet orienterte om denne alvorlige sak som vi nok kommer tilbake til. Også andre økumeniske aspekter ved synoden og reaksjoner på den lar vi ligge i denne omgang - utelukkende av plasshensyn.

Synoden var på mange måter pave Johannes Paul IIs svar på kommunismens fall i Øst-Europa, som igjen falt sammen med innledningen på 90-årene, sluttspurten mot det tankevekkende år 2000 e. Kristi fødsel. Så langt etter at han langt på vei er ved å bli glemt der han engang var den store inspirator, i det vi til tider kaller 'det gamle Europa' - et uttrykk som åpner for flere tolkninger. Antyder det at gangsynet svekkes, at seniliteten sniker seg innpå? At vi nærmer oss et kritisk punkt? Eller at vår verdensdel er på vei inn i den lutrede visdoms tid, som også kan høre alderdommen til? I kirkelige sammenheng snakkes det ofte om vitaliteten i de unge kirker i Afrika, i kontrast til Europas gamle kirker. Men - som Charles Péguy har minnet oss om: Kir-

ken er alltid "*jeune ensemble qu'éternelle*" - ung og samtidig evig.

Noe slikt har nok også foresvevet dem som forfattet slutterklæringen fra Europa-synoden, gjengitt sterkt forkortet annetsted i bladet. Men forhåndsfrykten på forskjellig hold for at synoden skulle bli et slags katolsk baklengsløp inn i fremtiden, var likevel ikke ubegrunnet. Dog - i slutterklæringen fra synoden noterer biskopene at re-evangelisering av Europa "nettopp ikke dreier seg om noe 'restaureringsprogram', om gjeninnføring av gamle former", det er tvert imot "evangeliets stadig fornyende kraft kirken skal forkynne og vise gjennom sitt eget liv". Levende, lovende og utfordrende ord. Her er også riktige ord om Europas mangslungne røtter, om legfolkets sentrale stilling i den nye giv for evangeliet og evangeliske verdier, om "kirke i et nytt, solidarisk Europa".

Men her er også mindre lovende toner. De tidligere forfulgte kirker i øst roses for å ha utvist "en eksemplarisk enhet med Den Hellige Stol". Underforstått - det har ikke kirkene i vest? De har vært opptatt av å sette ut i livet mange av de nye impulser fra Det 2. Vatikan-konsil; viktige impulser som langt på vei er heller ukjent i øst. Det er i vest man finner teologisk nytenkning og evt. dissens. Og "teologisk dissens er til hinder for forkynnelsen", skriver biskopene, kort og greit.

Men for mange er saken hverken kort eller grei. For hva betyr "teolo-

Forkynn først Guds kjærlighet!

La ikke forkynnelsen utarte til ren og skjær moralpreken, advarer den tyske filosofiprofessor Jørg Splett. Man må forkynne Guds kjærlighet først, ikke i utgangspunktet kreve at mennesker skal endre sin oppførsel og sine holdninger. Når et menneske vet seg elsket av Gud, kan det i sin tur føre til at noe begynner "å skje" med vedkommendes liv.

Splett går også imot en skapelsesteologi som mener at Gud skapte verden av "nødvendighet, ensomhet eller til og med kjedsommelighet". Det er snarere slik at Gud "i seg selv er kjærlighet" og generøsitet. Og professoren tar klart avstand fra tidens tendens til å forherlige såkalt "selvkjærlighet"; kjærlighet kan bare virkeliggjøres i forhold til et "du", understreker han. KNA

Salmer skal være forståelige, men. . .
"Selvsagt skal salmer være forståelige. Men som poesi skal salmene helst være forståelige på en annen måte - om man vil: på en annen bølgelengde - enn den som gjelder for hverdagsspråket. Derfor kan de tåle både arkaiske ord og gammelmodig setningsbygning, bare de setter den estetiske fantasi på frifot. Det den gode salme ikke overlever, er den prosaiske klåfingret, som for enhver pris skal fjerne alle (antatte) anstøtsstener av språklig art," skriver Inge Lønning i "Kirke og Kultur".

gisk dissens"? Betyr det offentlige diskusjon om læremessige avgjørelser, slik Vatikanets Troskongregasjon definerte saken - og nedla forbud mot - i sin instruks fra 1990? Er diskusjon av visse av læreembets uttalelser, tolkninger og holdninger "dissens" og derved "til hinder"?

I tilfelle ble det servert en del pent innpakket dissens under synoden. Som oppfordringen fra hjelpebiskop Werbs fra Schwerin om å tenke alvorlig over om alt det kirken "pålegger, virkelig bør pålegges", så som kirkens udemokratiske struktur, utelukkelsen av kvinner fra "ledelsefunksjoner på alle nivåer", forbudet mot såkalt kunstig prevensjon og utelukkelsen av gjengifte skilte fra nattverdsbordet. Er slikt "trofasthet mot Kristus" eller snarere "historisk, kulturell, filosofisk eller annen slags ballast" som kirkehistorien viser at man til tider må "befri det glade budskap fra"? spurte biskop Werbs. Og viste til at selv apostlene kom til at det var unødvendig å belaste ikke-jøder som ble kristne, med jødisk lov. "Det kostet å nå frem til denne innsikt; apostlene var selv israelitter som levde i troskap mot loven - det var som jøder de hadde tatt imot det glade budskap." At Paulus' syn her vant over Peters, lot biskopen høflig ligge.

"Jeg har ikke svarene, men bringer videre de spørsmål jeg møter i mitt pastorale arbeid," sa biskop Werbs. Slutterklæringen er raskere med svarene, som når den anbefaler flittig bruk av nattverden og forsonningens sakrament "som motvekt mot

den subjektive reduksjon av troen som har grepet om seg, og som bare godtar det ved Guds ord og kirken som passer en selv og ens egne behov".

Burde ikke ordet dialog kommet inn her et sted?

Våre nordiske biskoper holdt modige innlegg. Friheten er et av de fundamentale spørsmål kirkene i hele Europa står overfor; spørsmålet angår kirken fra innsiden, og det haster med svaret, fastslo Helsinkibiskopen Paul Verschuren. Og påpekte at "sansen og behovet for frihet bør gis behørig armslag og innarbeides i den pastorale planlegging for Europas evangelisering". Og biskop Hans L. Martensen av København sa at kirke er frihetens sted, og at "mange forbehold mot den katolske kirke henger fremfor alt sammen med måten vi, især på kirkeledernivå, omgås med den makt som er betrodd oss". Han anbefalte å ta på alvor reformatorenes uoppfylte drøm om en evangeliets kirke, om "menigheter etter bergprekenens mønster, skapt etter Jesu Kristi bud som gjør enhver ed overflødig, og i all brøderlighet, som overvinner egoisme og ærgjerrig streben etter makt". Ordet ed var neppe tilfeldig; nylig avkrevet Vatikanet den katolske geistlighet en ny troskapsed mot paven - i tillegg til løftene ved presteavgivelsen.

Det har nok sprikt kraftig under synoden og ikke vært lett å finne et felles språk for de engstelige, de autoritære og de visjonære. Det er langt fra våre nordiske biskoper til erkebiskopen fra Poznan i Polen som fastslo at verdenskatekismen

som nå er på trappene, ville løse alle problemer i hans bispedømme! Han var ikke alene om en slik mentalitet.

Er det utakknemlig å si at sluttdokumentet, ærlig vilje til tross, ikke riktig holder mål? At det skurrer her og der? At man synes man merker pusten i nakken fra et Roma som lett setter enhet lik sentraldirigert enighet og ensartethet? Og at vi likson hadde ventet oss, eller i hvert fall håpet på, noe litt mer spennende, fengende og visjonært? Uten aha-opplevelser av det slaget man helst vil unnvære?

Tenk Dem, skriver den katolske skribenten Chesterton engang i 1920-årene, tenk Dem en liten gutt som ikke har vært utenom gjerdene på gården der han bor, at han en dag klatrer langt opp i åsen, lenger enn han noensinne har vært. Og fra sitt utsiktssted oppdager han et spennende Soria Moria et sted ute i solglansen. Han tenker at dit må jeg sannelig gå. . . det tar en stund før han ser at det spennende stedet er gården der hjemme. Tenk om, skriver Chesterton videre, tenk om mennesker, som tror de vet hva hva kristendom, kunne se den slik - som et spennende ukjent land rett for nesen på dem!

Var det noe i retning av en slik visjon vi hadde håpet å høre fra Europas biskoper? Vi, som kaller oss Guds folk, og som tror vi vet hva kristendom og kirke er? Og som glimtvis aner at det er noe mer skinnende og spennende enn vi har gjort det til? UKJ

Lutherske biskoper i pavelig omfavelse

"Lutherske biskoper i pavelig omfavelse var nok et kjært syn for paven selv og hans kardinaler. Ja, det var nok mange andre som gledet seg. Moderne økumeniske anstrengelser har en tilbøyelighet til å bøye seg mot samme mål. Den store universelle kirke med en pave på toppen - mange ser

lyst på en slik mulighet, sier professor Carl Fr. Wisløff, ifølge tidsskriftet "Fast Grunn".

"Men lutherske kirkeledere burde tenke seg om," advarer Wisløff. "For hvem er paven ifølge romerkirkens selvforståelse? Intet mindre enn 'Peters etterfølger, Kristi stedfortreder og hele den synlige kirkes overhode'."

Ikke særlig fromt - men meget forståelig!

Fjorten gamle mennesker ved Ensjøhjemmet, et sykehjem i Oslo, må dø før 1. juli i år for at hjemmet skal innfri byrådens krav om reduksjon av antall plasser. "Dagens politikere mangler menneskelig varme," sier en av beboerne, Signe Gill (82).

Det er mildt uttrykt å si at hun er sjokkert over behandlingen - eller mangel på sådan

4

Berit Lånke: Misjon og evangelisering i Europa - e

Berit Lånke, residerende kapellan i Bakklandet menighet i Trondheim og leder for Komitéen for økumenisk samarbeid og utveksling under Mellomkirkelig Råd, har - på oppfordring fra St. Olav - sendt oss nedenstående glimt fra "Det femte europeiske økumeniske møtet", som fant sted i Santiago de Compostela i november i fjor.

Santiago de Compostela - bare navnet på denne spanske pilegrimsbyen lyder som musikk for en trondhjemmer. I alle for dem av oss som ønsker å ta opp igjen pilegrimstradisjonene rundt Nidarosdomen. Vi har lenge ønsket en nærmere kontakt med det kirkelige miljøet i Santiago de Compostela for å lære noe om hvordan Trondheim igjen kan bli en pilegrimsby. Derfor ble jeg svært glad over å få reise som representant for Den norske kirke, til det såkalte "Femte europeiske økumeniske møtet" nettopp i Santiago de Compostela.

Godt forberedt og med et hilingsbrev til erkebiskop Antonio Maria Rouco Varela fra biskop Finn Wagle, reiste jeg med store forventninger både til møtet og til muligheten for å opprette en kontakt mellom Santiago og Nidaros. Det siste skulle vise seg noe komplisert, men før jeg sier mer om det, vil jeg fortelle litt fra møtet.

"Det femte europeiske økumeniske møte" - som ble avholdt 12.-18. november 1991 - var et møte mellom Konferansen for Europeiske Kirker (KEK) og Rådet for de Europeiske Bispekonferanser (CCEE). Den første organisasjonen,

hvor Den norske kirke er medlem, består av ortodokse og protestantiske kirker, mens den siste er Den katolske kirkes regionale organisasjon. Temaet som samlet kirkene, var: "På Ditt Ord - Misjon og evangelisering i Europa i dag."

Et konfliktfylt Europa

Vår felles misjonsmark er et Europa så velkjent og likevel så ukjent p.g.a. de senere års forandringer. Mange av de alvorlige konfliktene i dagens Europa er preget av nasjonale og etniske motsetninger. Disse problemene kan i høyeste grad forsterkes på grunn av kirker som identifiserer seg med ett folk og dets kultur, mer enn Guds kall til KIRKEN i verden.

Det hersket en viss frykt før møtet, for at slike motsetninger skulle skape konfrontasjoner mellom enkelte utsendinger. Det var også knyttet stor usikkerhet til forholdet mellom Den russisk-ortodokse kirke og Den katolske kirke, et problem som kom mye tydeligere til syne ved bispesynoden i Roma senere på året, enn ved dette møtet.

Utsendingene kom til Santiago i erkjennelsen av at kristendommen, historisk sett, er ansvarlig både for

enhet og splittelse i Europa. Med konfliktene i Nord-Irland og Jugoslavia som smertefulle eksempler, kjentes en sterk uro for at kirkene ville bli tatt til inntekt for blodige konflikter. I Santiago lyttet man til hverandre og kom til at verken stridighetene mellom serbere og kroater eller konflikten i Nord-Irland er religionskriger. Disse krigene har andre årsaker. Det finnes ingen grunn til å redusere disse konfliktene til konfesjonelt begrunnede stridigheter. Dette betyr ikke at problemet ble skjøvet under teppet. Kirkerne så klart sine forpliktelser som fredsskapere slik det ble lagt opp til i Baseldokumentet. (Baseldokumentet "Peace with Justice" er sluttdokumentet fra Det europeiske kirkemøtet i Basel 15.-21. mai 1989, et møte mellom KEK og CCEE.) Det hersket likevel en viss bekymring for at enkelte kirker ikke ville makte å takle problemene på hjemmebane. De to organisasjonene som satte hverandre stevne i Santiago de Compostela, så derfor nødvendigheten av å styrke sitt arbeide for fred og forsoning i Europa.

For første gang - etter 45 års isolasjon - var Den ortodokse kirke i Albania representert ved sin generalsekretær A. Dihma. Hans sterke vitnesbyrd om hvordan kirkenes liv og tro hadde overlevd ødeleggelse og undertrykkelse, gjorde et dypt inntrykk på alle tilstedeværende. " Dette har vi bedt om i mange år, nå er vi bønnhørt", var kommentaren.

Et "etter-kristent Europa"

Det var en felles oppfatning blant

- som hun og de andre ved hjemmet opplever: - Hver natt ber jeg om at dagens politikere må bli utgamle. Når alderdommen kommer for fullt, og de trenger hjelp for å klare seg i hverdagen, så ønsker jeg av hele mit hjerte at samfunnet er like råtten overfor dem som de er overfor oss i dag. Gid de hadde lagt ned alle sykehjem før de selv blir gamle. De fortjener ikke bedre, sier hun til Arbeiderbladet.

De eldre: B- eller C-status i vårt samfunn?

Forfatteren Albert Henrik Mohn, vel kjent blant annet som en av våre fremste krigskorrespondenter, er med sine 72 år fortsatt i full virksomhet. I en samtale med bladet "Vi over 60" er han ikke nådig mot en stadig mer utbredt holdning: "Man snakker om eldrebølgen som om den skulle være en mystisk sjø som skyller bort gode for andre!"

Ifølge Mohn blir de "feid under teppet, de som var med på å redde landet i 1940-

45, og så bygget det opp igjen etterpå". Han er langt fra overbevist om velsignelsen av at "det er de unge, de dyktige og vellykte som setter opp kriterier for hvilket samfunn vi skal ha", og han har lite tilovers for "et samfunn som kan spandere på seg et OL til 8 milliarder, samtidig som køene til sykehjemmene er rekordlange. Vi har rett og slett ikke råd til noe slikt, så lenge vi har så mange uløste oppgaver å ivareta, både innen helsevesenet og andre steder!"

en økumenisk utfordring

5

Fra det økumeniske møtet i Santiago de Compostela: Residerende kapellan Berit Lånke sammen med "gode, gamle, vennlige og forståelsesfulle kardinal Johannes Willebrands".

alle kirkene at behovet for evangelisering og misjon i Europa hadde økt enormt. Tidligere var land utenfor Europa målet for vår misjonsvirksomhet. Vi må ikke glemme dem, men nå er det vårt kontinent det gjelder. Et kontinent som kjennetegnes av sekularisering og pluralisme, et kontinent hvor forbrukermentalitet som ideologi sprer seg overalt. Begrepet "etterkristent Europa" ble flittig brukt. Den etikk og moral som ledet de tidligere generasjoner, er sterkt svekket. Samtidig er nye etiske utfordringer kommet til.

Millioner av europeere føler at deres håp og idealer er forrådt like så mye av kirker som av politiske partier. Samtidig er det utallige

mennesker som tidligere mente seg å være uten noen gudstro, som nå søker etter noe som gir livet mening. De er ateister som har mistet sin tro. Overalt i Europa ser man hvordan sekter, new age-tenkning, okkultisme og astrologi får tilhengere. Dette forteller at når mennesker slutter å tro på Kristus, "så tror de ikke på ingenting, men på hva som helst." (Biskop John Arnold, visepres. i KEK.) I denne situasjonen blir det økumeniske vitnesbyrdet avgjørende.

Mennesker i dagens Europa verkligen kan eller vil forstå kirkesplittelsene. Spesielt de unge mangler syn for årsakene til de konfesjonelle splittelsene.

(Re-)evangelisering av Europa

Re-evangelisering har vært et ganske belastet uttrykk i mange kirkelige kretser, fordi man har oppfattet pavens oppfordring til re-evangelisering som et ønske om å re-katolisere Europa. På møtet i Santiago ble det understreket at evangeliseringen i Europa i dag er og må være et felleskirkelig anliggende. Dette ble klart understreket av kardinal Carlo Maria Martini fra Milano, president i CCEE. Han la vekt på at den senere Europa-synoden i Roma kom til å ha økumenisk karakter og gledet seg over at det var invitert mange observatører fra de ortodokse, anglikanske og protestantiske kirker og fra KEK. Ved (re-)evangelisering av Europa er det viktig å unngå nye splittelser. Kirkene må samarbeide og ikke konkurrere. Det betyr at vår misjon ikke må rette seg mot dem som allerede har en kirketilhørighet. I bestrebelsene på å nå mennesker i Øst-Europa må dette gjøres i samarbeid med de kirkene som hører hjemme der, og som har levd ut sin kristne tro i tider med undertrykkelse. All form for proselyttvirksomhet skaper bare større problemer i samfunn som opplever enorme forandringer.

Mennesker fra hele verden, som nå søker en ny tilværelse i Europa, er en utfordring til alle kristne. Det er umulig å forkynne kjærlighetens og forsoningens evangelium, samtidig som vi vender ryggen til mennesker i nød. Argumenter som sier at de er en trussel for den kristne tro og kulturarv, kan ikke aksepteres. Det er kirkenes oppgave å forsvare dem og ta vare på dem.

Samtidig som kirkenes øyne nå

Naturstridig holdning

- Politikere drives for fort inn i et spill som heter "Vi har rett, de andre tar feil", sier tidligere statsråd Matz Sandman til Dagbladet. Og tilføyer: - Det er en naturstridig holdning.

Bønn for Ukraina

Leonid Kravtsjuk, 57 år, tidligere kommunistpartisekretær, nå Ukrainas første folkevalgte president, avla embetseden med venstre hånd på Ukrainas grunnlov, høyre hånd på hjertet og med en bibel fra 1600-tallet oppslått foran seg.

"Stemningsfullt" er Arbeiderbladets karakteristikk av seremonien, som åpnet med salmen "Bønn for Ukraina", sunget av et kor på 50 medlemmer, alle i ukrainske folkedraktar.

Ikke lett å forstå

"Jeg synes innvandringen til landet vårt i dag er mer alvorlig enn tyskernes invasjon i 1940," sa advokat Erik Gjems-Onstad nylig.

Og fra det ellers så blide Sørlandet ryktes det at Arne Myrdal skal ha reagert meget sterkt da han mente å høre at det har gått ut en befaling fra keiser Augustus om at all verden skulle innskrives i Mandal. På tide at landet lukkes!

6

retter seg mot vårt kontinent, er det viktig å minne hverandre om forpliktelsene overfor resten av verden. Både politiske og økonomiske utfordringer, såvel som Guds kall til misjon og evangelisering, roper på innsats fra Europas kirker i forhold til verden forøvrig. Men vi må lære å tenke nytt, i bevisstheten om at det første, hele kontinent som fikk evangeliet, skulle være til velsignelse og ikke til forbannelse for resten av verden.

Hensikten med møtet

Møtet i Santiago de Compostela hadde ikke til hensikt å produsere dokumenter. Ingen beslutninger skulle treffes. Ingen resolusjoner skulle skrives. Det eneste avsluttede papir var de to presidentenes beretning og oppsummering av møtet. Dette var et møte "på veien". Tidligere møter på begge sider hadde bygget opp mot dette. Overveielser, innsikt, idéer og tanker ble ført videre til Rådet for de europeiske

bispekonferansers synode i Roma 28. nov.-14. des. 1991, og senere vil de bli tatt opp under Konferansen av europeiske kirkers generalforsamling i Praha i september 1992.

Brevet fra biskopen i Nidaros

Hva skjedde så med brevet fra Nidaros' biskop til erkebiskopen i Santiago de Compostela? For en ganske alminnelig norsk prest kom det kirkelige byråkratiet i denne praktfulle pilegrimsbyen som et sjokk. På tross av at han stadig dukket opp iblant oss, var det umulig å nå frem til erkebiskopen for å vekle et par ord med ham alene. Og jeg som ville at han skulle legge merke til brevet. På spørsmål til andre om hva jeg skulle gjøre, fikk jeg råd om å glemme det hele. Men redningen dukket opp i form av gode, gamle, vennlige og forståelsesfulle kardinal Johannes Willebrands. Han var en av møtets beste foredragsholdere og (til alt hell)

medlem av samme studiegruppe som meg. Som kjent var han i Pavens følge til Nidaros, og hadde tydeligvis sans for mitt anliggende. Og med hans hjelp var det hele problemfritt.

Noen positive følger har dette allerede fått: En liten delegasjon med bl.a. turistsjefen i Trondheim, som like før jul reiste til pilegrimssteder i Europa, fikk anledning til å møte "pilegrimssjefen" i Santiago de Compostela. Dette tror jeg de lærte mye av. Og biskopen i Nidaros har på sin side fått et meget hyggelig brev fra erkebiskop Varela. Så får vi bare håpe og be om at vi makter å ta vare på denne kontakten som vi tror kan bety mye positivt både for Den norske kirken og Den katolske kirken i Trondheim.

Til slutt et godt råd til alle som besøker kirkelige kretser i Spania: Bilder fra pavebesøket i Norge er mye viktigere enn det norske pas-set.

Tar avstand fra kolonitids-katolisismen

Den brasilianske frigjøringssteologen Leonardo Boff mener en ny-evangelisering av Latin-Amerika må stå i "befrielsens tegn". Han tar avstand fra den katolske kirkes "kolonitids-kristendom", som reproduerte "den romerske katolisisme", og ikke lot Latin-Amerika bringe sine egne kulturelle verdier inn i kirken.

Siden den første evangelisering stod i undertrykkelsens tegn, må en ny stå i frigjørings tegnet; kirken må gå over fra monolog til dialog, en dialog i ydmykhet og uten maktapparat. De fattige, ofrene, må være byggherre i den nye evangelisering. Boff krever enhet i troen i et mangfold av kulturelle former. Han mener at 500-årsjubileet for 'oppdagelsen' av Ame-

rika må brukes til å la Latin-Amerika gjenoppdage seg selv og gjenvinne sine verdier og tradisjoner. NØP

Apropos debatten om forstervannsdagnostikk

"Det virkelig tankevekkende i slike debatter er at mennesker som selv har en av de aktuelle funksjonshemninger - eller deres pårørende, når det dreier seg om barn - føler seg tvunget til å gå ut i media og argumentere for at livet deres er meningsfylt," skriver Kari Gåsvatn i en kronikk i "Nationen" om "Meningsfylt liv?"

"Vi andre kan være deppa og nedfor og oppleve livet som en eneste jammerdal. Vi

kan gå på fylla og ringe rundt til halve bekjentskapskretsen og true med å gjøre slutt på det hele, og slik fortvilelse over livets meningsløshet skal man selvsagt ta alvorlig. Men ingen spør: - Har et så meningsløst liv livets rett?"

Pavedokument utgitt i Russland

For første gang siden revolusjonen i 1917 er et pavelig dokument utkommet offisielt i Russland. I samarbeid med to britiske forleggere og en gruppe katolikker i London har Moskvas katolikker kunnet utgi de to sosiale rundskrivene "Rerum novarum" fra 1891 og "Centesimus annus" fra 1991 på forlaget Ostakino Enterprise. KIPA

Menneskerettighetene er styrket

Situasjonen for menneskerettighetene i verden bedret seg i 1991, skriver "Human Rights Watch", en Washington-basert menneskerettsorganisasjon, som nå har gitt ut sin årsrapport (650 sider!). FNs vedtak om å opprette en egen enklave nord i Irak blir sett på som det mest gledelige i fjoråret. Vedtaket ble gjort for å beskytte kurdere mot angrep fra Bagdad etter Golfkrigen.

Menneskerettighetene er kommet oppover på sakskartet, mener organisasjonen og viser til at FN i november vedtok

enstemmig å fordømme Myanmar (Burma) for landets undertrykkelse av opposisjonelle. Verden fortsetter imidlertid å være et problematisk sted, og en av årsakene er den ekskluderende nasjonalismen som blant annet har blomstret opp i Jugoslavia og deler av det tidligere Sovjetunionen.

Human Rights Watch fordømmer på det sterkeste regjeringen til George Bush for ikke å gjøre menneskerettighetene til en av grunnpillarene for sin planlagte nye verdensorden.

IPS/Vårt Land

Tall - til sammenligning

I løpet av Golfkrigens første måned døde 14 amerikanere i krigen, mens 2.500 døde av AIDS, kunne vi nylig lese i *The International Herald Tribune*.

Og "Røde Kors" kan fortelle at en halv times militært forbruk i de rike land koster 36 millioner dollars. Dette er nok til å hjelpe 750.000 mennesker i den tredje verden til å bli selvforsynte med matvareproduksjon.

Nordiske synodebidrag: Kirke - frihetens sted

7

Biskopene *Paul Verschuren* og *Hans L. Martensen* representerte Den nordiske bispekonferanse på Europa-synoden, mens apostolisk administrator *Georg Müller* og hjelpebiskop *Wilhelm Kenney* var utpekt av paven til å delta.

Vi presenterer deres innlegg under synoden, noe forkortet.

Kirke som frihetens sted

"I den teologiske dialog kan vi i dag med glede fastslå at vi har oppnådd en vidtgående overensstemmelse når det gjelder mange kontroversielle spørsmål, som læren om rettferdiggjørelsen, forholdet mellom tro og gjerninger og utlegningen av den gamle kirkes trosbekjennelse," sa biskop **Hans L. Martensen**, som i 25 år har stått sentralt i den internasjonale katolsk-lutherske dialog. "Av og til har jeg inntrykk av at enighet om de vesentligste trosspørsmål ikke var langt borte hvis ikke såkalte 'ikke-teologiske faktorer' vankeliggjorde veien mot enhet." Det gjelder også forholdet til anglikanerne og de ortodokse: De største hindringer er de 'ikke-teologiske' faktorer.

Blant disse ikke-teologiske faktorer pekte biskop Martensen særlig på "hvordan vi i våre kirker omgås med problemet makt. Nettopp på dette punkt ble det under forarbeidet til Europa-synoden gitt uttrykk for adskillig engstelse og bange anelser fra ikke-katolsk hold. Dette må vi ikke forbigå, men tvert imot

ta svært alvorlig. Mange forbehold overfor den katolske kirke henger fremfor alt sammen med den måten vi, især på kirkeledernivå, omgås med den makt som er betrodd oss."

Dette fører rett inn i reformasjonens opprinnelige anliggende. Reformatorenes drøm var en evangeliets kirke med de første kristnes enkelhet, slik den er beskrevet i apostlenes gjerninger, som forbilde: "Menigheter etter bergprekenens mønster, skapt etter Jesu Kristi bud i all sannferdighet, som gjør enhver ed overflødig, og i all broderlighet, som overvinner egoisme og ærgjerrig streben etter makt. Reformatorenes drøm gikk ikke i oppfyllelse - heller ikke i deres egne kirker. Likevel må vi som katolikker, la oss ramme av reformatorenes lengsel. Vi er kalt til å gjøre den frihet som Kristus har kalt oss til, synlig og til å oppleve".

"Hvis kirken virkelig vil være et frihetens sted, så har det for meg personlig helt konkrete konsekvenser," sa biskop Martensen og viste til noen av dem: 1) Der hvor den katolske kirke er flertallskirke, må den innrømme mindretallskirker

den samme frihet som den ønsker for seg selv i de områder der katolikken er i mindretall, som f. eks. i de nordiske land. 2) Katolikker, ortodokse og protestanter står på samme måte i fare for å identifisere nasjon og kultur med en bestemt type kirke og måte å forkynne evangeliet på, og derved 'overmale' det kristne med det nasjonale. Bispesynoden må understreke forskjellen mellom kirke og nasjon, og fullt ut anerkjenne friheten og verdigheten for alle konfesjoner i et land. 3) Et økumeniske vitnesbyrd om den frihet Kristus har gitt oss, kreves i form av solidariteten med de fattige i Europa og hele verden, med de fremmede, flyktingene, de arbeidsløse, de syke og samfunnets marginale grupper: I solidaritet med de avmektige kan vi allerede nå handle solidarisk med de andre kirker.

"Evangeliets makt er korsets avmakt," sa biskop Martensen. "Veien til enhet ligger innesluttet i den salige jomfru Marias lovsang: - Stormenn støtte han fra tronen, og han opphøyet de ringe."

Jomfru Maria - inspirasjon for vår tid

"Jeg representerer en kirke i den ekstreme diaspora, i mitt kirke-distrikt utgjør katolikken 0,3 prosent av befolkningen" sa **Georg Müller**, apostolisk administrator for Trondheim stift. "Katolikken bor spredt, de kommer fra 40 forskjellige nasjoner. Kirken er avhengig av finansiell hjelp fra utlandet. Vi savner et katolsk miljø, de troende er langt på vei henvist til seg selv. I det pastorale arbeidet erfarer

Om barnetro - og annen tro

"Det er nok blitt litt annerledes enn det var på Sunnmøre da jeg var barn." forteller Simon Flem Devik. "Jeg var 8 år og ble bedt om å spille på bedehuset. Da tok jeg på meg det fineste jeg hadde, en ny indianerdrakt, med fjær i håret og skokrem i fjeset, og spilte 'en sjømann elsker havets våg'. Men da besvimte prestefrua."

Pluselig skjønner man hvorfor så mange barn opplever Simon som en vok-

sen de kan betro seg til, også om slikt som ingen andre voksne forstår. Om tro, for eksempel. Det hender at barn finner fram til tro på Gud helt på egen hånd, uten at noen i omgivelsene har slike interesser. Det er jo ikke så rart - hvis det er en Gud som har skapt oss, mener Simon, og svarer barna frimodig at de skal være glade for at de har sett en slik gnist av tro og håp.

"Da får jeg tusen brev fra kristne som

forklarer at barna må tro på en bestemt måte, og være 'aktiv'! Jeg var uaktiv i 50 år jeg, men hadde grei kontakt med Gud, ba aftenbønn hver kveld, og var glad for den hjelpen det var. Jeg tror det er så enkelt at Gud lar troen vokse og modnes. Vi må ikke stille så mange krav i utgangspunktet! Mange kristne skremmer folk bort fra kristendommen!"

Fra "BYMISJONÆREN"

8

vi tydelig grensene for våre menneskelige anstrengelser, og vi finner trøst i Martin Bubers ord om at suksess ikke er blant Guds navn," sa pater Müller.

"I vår situasjon erfarer vi i hvor sterk grad det er den enkelte kristne som bærer frem evangeliet. En bevisst tro, som ofte lever under ikke helt lette forhold, er det viktigste vitnesbyrd legfolk, ordensfolk og prester kan gi. Troens kjerne er det personlige ja til Gud, men troen trenger også menighetsfellesskapet, og menigheten trenger den enkeltes trosvitnesbyrd. Uten kontakt med kirken, uten deltagelse i liturgien, dør troen raskt," mente pater Müller. Han noterte at mange søkende mennesker vender seg til kirken, og at kontakten med statskirken og andre kirkelige fellesskap har "tiltatt betraktelig" etter pavebesøket i 1989.

"Hvis noen spurte meg hvilken skikkelse i Den hellige skrift som best gjenspeiler kirkens situasjon i dag, og som kunne være modell for evangelisering i dagens verden, ville jeg vise til Maria," sa pater Müller "Hun har i særlig grad sagt ja til Gud. . . ved bebudelsen åpner hun seg for Gud, setter alt til side og mister alt. Inn i denne tomhet taler Gud sitt evige ord, det blir kjød og bor iblant oss. Ordet lever i Maria, og Maria gir rom for ordet - uten reklame og propaganda. . . Hennes egne ord stilner for å gi plass for Guds ord og tale. Fylt av Guds ord iler hun til Elisabeth, bringer glede og velsignelse til sin slektnings hus. . ."

"Også i dag søker Guds ord den samme vei: Først må det ta bolig i

oss og være nærværende for oss. Og Maria har en klar oppfordring til oss? 'Det han sier, skal dere gjøre' (Joh 14,10). Hverdagen er det sted hvor vi konkret skal leve Guds ord. . . Livet har forrang; ordene, talen, kommer i annen rekke, og nettopp det synes meg viktig når det gjelder dagens evangelisering," sa pater Müller. Som også viste til at Maria var villig til å stå under korset, "til å dele sin sønns lidelse og si ja til smerten". Og som understreket at et liv i pakt med Guds ord "selvsagt ikke er bundet til konfesjonsgrenser. Den egentlige 'evangelisator' er - som Maria sier - Guds eget ord!"

Det sentrale tema er frihet

"Mitt tema er frihet. Frihet og ansvar er vesentlige sider ved menneskets verdighet," sa Helsinki-biskopen **Paul Verschuren**, som representerte Den nordiske bispekonferanse. "Det 2. Vatikankonsil tolket tidens tegn da det fastslo at menneskene aldri tidligere har hatt en så sterk sans for frihet (cf. Pastoralkonstitusjonen *Gaudium et spes*, nr. 5). Frihetstrangen var den sterkeste drivkraften bak de politiske og sosiale omveltningene i Øst- og Sentral-Europa; denne felles verdi forener ikke bare europeere, men mennesker verden over."

Frihet i evangelisk sammenheng (cf. galaterbrevet) betyr frihet fra synd og død og fra loven. Apostelen Paulus tenkte ikke på den ytre politiske og sosiale frihet, men snarere på frihet som forsoning og fellesskap med Den Hellige Ånd, som "deltagelse i det nye liv den oppstandne Kristus åpner for." Men

siden denne deltagelse alltid finner sted innen en konkret historisk og menneskelig virkelighet, melder følgende spørsmål seg: "Hvordan kommer denne dype trang til menneskelig frihet og individuelt ansvar til uttrykk i kirkens budskap og liv her i Europa, i den nye evangelisering?" Det haster med svaret, fremholdt biskop Verschuren.

Friheten er et av de fundamentale spørsmål kirkene i hele Europa står overfor. "Men synoden innsnevrer saken dersom den bare ser dette som noe 'utenfra' som kirken stilles overfor. Spørsmålet angår kirken innenfra. Vår bispekonferanse ble nok en gang minnet om dette da en dansk legorganisasjon, som deltok i våre overveielser forut for synoden, påpekte at legfolket føler at de ikke gis noe virkelig ansvar for utformingen av kirkens liv og oppdrag i dagens verden, og at dette er en av årsakene til kirkens avtagende innflytelse på utformingen av Europa."

Frihetens kår innen kirken har betydning for økumenikken. "I et møte nylig med vår bispekonferanse uttrykte de lutherske biskoper i de nordiske land ønsket om å se klarere uttrykk for legfolkets berikende innflytelse på vår kirkes hierarkiske struktur. Og de minnet om at den katolske kirke ikke har monopol på kristendommen i Europa, slett ikke sett fra et nord-europeisk ståsted, og at økumenisk samarbeid om evangeliseringen av vårt kontinent må til."

Det 2. Vatikankonsil understreket at "det er kirkens oppgave å oppdra til ekte frihet. . . det evangelium som er overlatt i kirkens varetakt, forkynner Guds barns frihet, avvi-

Om bokstavtro og bibeldyrkelse

Bokstavtro og bibeldyrkelse har et jernhardt grep om den religiøse tanke, skriver Tor Åge Bringsværd i boka "Det eventyrlige". Man leser "Guds ord slik retroende kommunister engang leste Marx, og slik AKP i de harde 70-årene slo seg selv og andre i hodet med Maos skrifter. Det kan nesten virke som om det norske kristenfolk tilber Bibelen. Men vel å merke sin egen redigerte utgave. Guds vilje slik den kommer til syne i norsk oversettelse. Og bare, bare der."

Mer opprør og terror mot den rike verden

Voksende fattigdom i den tredje verden vil utløse stadig nye opprør og flere terroraksjoner mot den rike verden! Advarselen kom fra en av verdens fremste eksperter på den internasjonale gjeldskrisen, Susan George, under Nobelpris-jubiléet i Oslo før jul. Hun konkretiserte sine advarsler: - Hvis vi oppfører oss i 90-årene slik vi gjorde i 80-årene, vil vi i år 2000 stå overfor 18-åringer i den fattige delen av verden som ikke har opplevd annet enn fattigdom,

knapphet og sosialt sammenbrudd. Disse 18-åringene og deres søstre og brødre vil utgjøre omtrent halvparten av befolkningen i land som utgjør tre fjerdepart av jorda.

- De vil ikke bare være unge, de vil også være desperate og svært sinte - et lett bytte for fundamentalisme og andre -ismer. I framtida vil terrorismen bli langt bedre organisert og langt mer mobil - og det vil være færre steder å gjemme seg, sa Susan George.

ser alle former for slaveri og aner-kjenner samvittighetens verdighet og dens frie avgjørelse som noe hellig (*Gaudium et spes*, nr. 41). Vår bispekonferanse vil også minne om konsilets ord om kirken som Guds folk, dets ord om *sensus fidelium* (de troendes tilslutning til kirkens lære) og om 'enhet i det vesentlige, frihet i det uvisse, kjærlighet i ett og alt' (*Gaudium et spes*, nr. 92). Det vi kaller subsidiaritetets prinsippet (iflg. *Katolsk minileksikon*): "hva en mindre enhet kan klare, skal en større ikke ta seg av". Red. anmrk.), og som sikter mot enhet innen et velstrukturert mangfold, bør komme klarere til uttrykk i kirkens liv i Europa. Det kan være én måte å forvandle de krefter som ligger latent nettopp i sansen for frihet og individets ansvar som uttrykk for menneskelig verdighet, til viktige impulser for Europas re-evangelisering," understreket biskop Verschuren. "Det 2. Vatikan-konsil åpnet for måter å sette dette prinsippet ut i livet bl.a. gjennom liturgireformen, ved å understreke lokalkirkens rolle og bane vei for kollegialt samarbeid i bispekonferanser og synoder".

Den sosiale og politiske utvikling i Europa viser, ved siden av enhetsbestrebelsene, klare ønsker om selvbestemmelse og behov for lokal og regional frihet. "Man har innsett betydningen av et strukturert mangfold." Kirken står overfor den utfordrende oppgave å evangelisere dagens Europa, et Europa delt opp i land og regioner med til dels svært innfløkte relasjoner. "Skal kirken klare oppgaven, må den først og fremst støtte seg til Guds hellige

ord, til den ærverdige tradisjon og til enheten med den verdensomspennende kirke og dens synlige overhode. Den europeiske bispekonferanse og dens koordinerende arbeid vil kunne styrke prosessen, forutsatt at konferansen får utfolde seg videre," sa biskop Verschuren.

Biskop Kenneps innlegg kommer i neste nr.

"Men evangeliseringen vil også skyte fart om man innser behovet for et rikt mangfold av pastorale tjenester. . . Sansen og behovet for frihet må gis behørig armslag og innarbeides i den pastorale planlegging for Europas evangelisering." ●

En valfart for tillit på jorden.

Over alt i Budapest var de synlige, flokken på 35.000 unge voksne som deltok i Taizébevegelsens årlige Europamøte. Et stort pilegrimstog, der ungdom fra samtlige land i Europa og fra ulike kirkesamfunn hadde satt hverandre stevne.

"En valfart for tillit på jorden" var mottoet for møtet, som ikke fristet med en eneste gospelkonsert eller stortaler. Samling til tidebønn, enkle gruppe-samtaler og daglige tekstutlegninger var hovedingrediensene i programmet. Morgen, middag og kveld samles folk i store flokker, sitter på kalde sementgulv i store haller og kirker, synger, ber...

Det gjør et sterkt inntrykk å oppleve disse storsamlingene, skriver Liv Riiser - tusenvis av unge mennesker fyller rommene uten rastløshet, aggresjon og uro. Over alt hvor vi kommer, blir vi møtt av varme, omtanke - og enkel mat. Bispisingen ordnes på mirakuløst vis. I løpet av en snau time har alle fått mat, uten trengsel eller stress. En boks suppe i hånda, et rundstykke og et eple, nok så det holder, men heller ikke mer. Her sløses det ikke med annet enn smil og vennlighet...

Når brødrene fra Taizé holder sine bibelutlegninger, foregår det uten store fakter. Budskapet gjennom det hele er enkelt: Gud kommer alltid til deg, Kristi kjærlighet leger sår og skaper fred. Å velge veien i Jesu fotspor, gi avkall på rikdom og makt, er veien til fred og forsoning.

Fra Vårt Land

Bedre for verdens barn?

Det er Flyktningerådet og Redd Barna som stiller dette spørsmålet - norske humanitære organisasjoner med lang erfaring i å hjelpe flyktninger og vanskeligstilte i den fattige del av verden. De minner om følgende fakta: "I konflikter og krisesituasjoner er barna mest sårbare, og det er de som i særlig grad har krav på beskyttelse og omsorg. Halvparten av ver-

dens 18 millioner flyktninger er barn under 15 år. Mange av dem har kommet bort fra foreldre og søsken under flukten. Millioner av barn utnyttes til arbeid. Tusenvis utsettes hver dag for fysisk overlast, tortur, bortføring, seksuelt misbruk og vilkårlig fengsling.

Alle har vi ansvar for at konvensjonen om barns rettigheter (vedtatt av FN i 1989) skal bli mer enn tomme ord."

Erstatning for religion

"Fjellene var min erstatning for religion," sier professor Arne Næss (80). Han har klatret høyt både i tanke og handling. 27 år gammel ble han landets yngste professor, faget var filosofi. Elleve år senere ledet professoren den første klatre-ekspedisjonen til østtoppen av Tirich Mir i Pakistan. . .

Ynglingen dyrket sin Gud ved å bestige

Økumen fra Assisi: Ta godviljen for gitt!

- Jeg er økumen på min hals, selv om jeg er født på det svært så katolske Malta, sier pater Max Mizzi, på Norgesbesøk før jul i fjor. - Vi fransiskanere har arbeidet med økumenikk siden 1960, før Det 2. Vatikanankonsil satte saken på dagsordenen. Og jeg ser bedringer i det økumeniske klima her i Norge fra første gang jeg var her, men synes fremdeles dere ligger litt etter!

Assisi har vært pater Mizzis hjem siden 1959 da kom han dit som novisemester. I dag er han til dels en slags reisende i økumenikk, offisielt leder han fransiskanerne internasjonale dialogsentre i Assisi.

- Økumenikken i Assisi begynte i det små, som en naturlig ting fordi ikke bare katolikker søker til den hellige Frans' by. Og gjester skal man ta seg av, snakke med! Økumenikk er ofte spørsmål om små, enkle ting. Med konsilet kom det store oppsvinget for saken, i 1965 opprettet biskopen av Assisi en kommisjon for økumenikk og kristen enhet, der kom jeg med som representant for St. Fransiskus-basilikaen.

- Med ordenens velsignelse opprettet vi så et eget økumenisk senter i tilknytning til basilikaen, hvor vi ikke bare har kontakt med andre kristne, men også mange som representerer ikke-kristne religioner - mange buddhister, særlig fra Japan, kommer til Assisi. Og buddhistene har vært særlig ivrige til å

følge opp 'ånden fra 1986' - fra det store interreligiøse bønnemøtet for fred som paven inviterte til, og hvor alle de store verdensreligionene var representert. Hvor vi snakket sammen, lyttet til hverandre og bad - ikke sammen, for det fellesskapet har vi ikke, men vi ba hver på vårt sted, ved siden av hverandre, kan du si, og med respekt for den annens overbevisning og alvor.

Buddhistene har sin del av æren for at pavens initiativ og ånden fra Assisi er blitt ført videre med årlige inter-religiøse møter. 1991-møtet fant sted - til pater Mizzis store glede - på hans hjemlige Malta! Han forteller at også mange jøder søker til Assisi; under Den annen verdenskrig ga Frans' by ly fra forfølgelse til rundt 300 jøder, det reddet deres liv.

- Det var ikke tilfeldig at pave Johannes Paul II valgte Assisi som sted for fredsbønn på tvers av religionsgrensene. Assisi er et langt mer nøytralt sted - religiøst sett - enn Roma, dertil kommer at Frans

og den like enkle som store kjærlighet han forkynner, lenge har funnet gjenklang også i andre religioner enn den kristne. Frans er liksom en 'fri' helgen, tilhører alle - kanskje nettopp fordi han i sitt eget liv løste seg fra alt som bandt, alt uten kjærligheten. Den satset han til gjengjeld helhjertet på, og den førte ham til et helhetssyn på skaperverket som taler rett inn i dagens truede verden.

- Siden møtet i 1986 er Assisi virkelig blitt en økumenisk by. Vårt økumeniske senter satser på tre fronter: på dialog mellom ulike religioner, på arbeidet for rett og fred og skaperverkets bevaring - og på å oppildne legfransiskanerne til økumenisk innsats. Siden det er rundt 1.3 millioner av dem på verdensbasis, dreier det seg om litt av en mobilisering for en god sak.

Pater Mizzi snakker seg varm: Skjønt, tempoet og varmen har vært der fra begynnelsen av, for dette brenner han for - og dette har han snakket om før. Han svarer på spørsmål før de er luftet.

- Resultater? Typisk norsk å spørre etter resultater og tenke i målbæregreier. I Assisi finner alle - kristne og ikke-kristne - åpne kirkedører. Litt å lære for Norge der! Vi møter alle som brødre og søstre, har tid til å ta oss av dem, snakke, være mennesker samme. Mange psykologiske barrierer ryddes av veien på den måten, og uten slik opprydding, ingen enhet. Og vi snakker teologi på en måte som er forståelig for folk. Det er slett ikke så vanskelig som mange tror å få folk til å se ting i et riktigere lys og godta mangt som de tidlegere forkastet -

flest mulig av toppene i Jotunheimen. Men han innførte en ny filosofi for fjellklatrere: Klatreren skulle dyrke fjellet, ikke seg selv som klatrer.

Nå er professor Arne Næss en sentral person i den såkalte dyp-økologiske bevegelse, og han mener folk i dag forveksler levestandard med livskvalitet, og "å ha" med "å være".

NATUR & MILJØ

Kapitalismens seier

- Vi må se sannheten i hvitøyet og erkjenne at kapitalismen har vunnet en kjempeseier, sier Finn Gustavsen til Aftenposten. - Det skyldes ikke kapitalismens eneståenhet, men stalinismens dumhet og ondskap.

Paradoksalt!

- Det er paradoksalt at Norge etter krigen - da vi nesten ikke hadde penger - tok seg råd til å bygge parker med springvann, mens parkene nå gror igjen mange steder, sier kulturminister Åse Kleveland, i en samtale med Arbeiderbladet.

Pater Max Mizzi, leder for fransiskanernes internasjonale dialogssenter i Assisi - her ved ruinene av Lyse kloster ved Bergen. Foto: Guro Mette Bagge.

av mangel på innsikt og kjennskap.

Pater Mizzi har truffet både storfolk og småfolk på sine mange reiser i økumenisk sammenheng. Under Norgesreisen denne gang har han blant annet vært innom flere skoler. For noen år siden snakket han politikk og religion med Gorbatsjov undet et møte mellom poli-

tikere og religiøse ledere i Moskva. Og han kan berette at fransiskanerne har ydet bidrag til fredsprosessen mellom øst og vest - på sin måte.

- Etter vårt generalkapittel i 1983 sendte vi brev til president Reagan og statsminister Andropov, minnet dem om det store ansvar de som ledere for de to store fiendtlige blokkene hadde for verdensfreden, og om det forferdelige ved kapprustingen. Vi inviterte dem til Assisi for å snakke sammen. Naivt kanskje, men vi fikk faktisk vennlige svar med et slags ja takk. Vi sendte en delegasjon til Kreml og til Det hvite hus, men før noe mer kom ut av det hele, døde Andropov. Så kom Gorbatsjov til makten, og snebollen begynte å rulle - i den retning vi, den fransiskanske familie, hadde bedt om - og for.

Fransiskanere er jevnt over ikke skvetne av seg, og pater Mizzi har erfaring for at det lønner seg å stile høyt, gripe fatt i folk med innflytelse, behandle alle som venner og lagkamerater. I 1986 inviterte ordenen USAs og Sovjets ambassadører i Roma til et møte, og de kom - til middag og fredskonert og fredelig samtale.

- Når folk skjønner at du tar godviljen for gitt, viser de seg lettere fra rettsiden, understreker pater Mizzi. Som mener Norge ligger litt etter økumenisk, selv om klimaet har bedret seg siden han første gang var her i 1978.

- Da været jeg en del frykt og mistenksomhet her og der, en viss engstelse for et menneske i munkekutte. Nå er det bedre, men dere er fremdeles noe tilbakeholdne. Jeg

tror faktisk at vi katolikker i større grad har lagt frykten for de annerledes troende bak oss. Vi må våge å ta sjanser, uten å skjele til alle om og men. Paven tok en kjempesjanse da han innbød til Assisi-møtet. Men alt gikk vel. Over all forventning vel! Kanskje nettopp fordi han våget noe nytt?

- Frykten, ser du, den må vi kvitte oss med. Også frykten for eventuelt å miste litt prestisje! Bedre å satse på kjærligheten, og i økumenisk sammenheng er den felles kjærlighet til Kristus både utgangspunkt og endepunkt. Økumenikk og interreligiøs dialog dreier seg om kjærlighet, om toleranse, om respekt, om aksept - det siste er svært viktig.

- Og vi må ikke glemme at mangelen på kristen enhet er en synd, at de forskjellige splittelser opp gjennom historien skyldes synden. Det lyder ikke vakkert, og er det heller ikke. Men, lykkeligvis er vi nå i ferd med å gjøre opp for gammel skyld og for unnlattelsessynder - det er langt på vei det økumenikken og den interreligiøse dialog dreier seg om!

- Vi skal ikke underslå det som skiller mellom oss kristne, og mellom de forskjellige religioner, og at det til dels er vanskelige ting og dype kløfter. Men nettopp derfor er det så viktig at vi samles om det vi kan samles om! Og da er arbeidet for fred, rettferdighet og bevaring av skaperverket et godt sted å begynne. For det dreier seg om sentrale verdier alle religioner deler. Og om ting det haster med!

Kina: halvannen million bibler årlig!

- Det er fortsatt stort behov for bibler i Kina. Etterspørselen bare øker med tilbuddet, sier bibelmisjonsleder Stein Mydske i Det Norske Bibelselskap. Han kan fortelle at trykkeriet i Nanjing nå produserer halvannen million bibler årlig.

- I starten trodde vi årsbehovet ville

være tre hundre tusen, forteller amerikaneren Mike King, som er trykkerileder og arbeider sammen med 260 kinesere. Han rapporterer om kirker som utstyres seg med store lagerrom for å møte den stadig voksende bibel-interessen.

NYTT OM BIBELEN

Albania trenger hjelp

Høy arbeidsledighet og økonomisk kaos gjør at Albania i den senere tid er kommet høyt opp på listen blant hjelpetrengende land. Kirkens Verdensråd har derfor bedt Kirkens Nødhjelp (KN) om penger til en hjelpeorganisasjon som ble satt i gang sist høst. 70.000 kroner fra KNs katastrofere-

- Vårt felles europeiske hus vil stå på sikrere grunn om det bygges på noe mer enn bare økonomiske hensyn, fastslår biskopene i slutterklæringen fra synoden om Europa. Og skisserer kirkens bidrag til byggingen av "et nytt, solidarisk Europa".

Biskopenes slutterklæring er et langt, tettvevet og innholdsrikt dokument; det har tydeligvis ikke vært helt lett å integrere mangfoldet av tradisjoner og erfaringer, synspunkter og visjoner fra hele Europa i en enkel, letttilgjengelig tekst. "St. Olav" har sett på erklæringen og koka den kraftig inn.

Europas historiske time

"Vi er ikke alene om å se kommunismens raske sammenbrudd som noe nær mirakuløst," noterer biskopene. "Det er nærliggende å se Guds hånd i det hele." Årsakene til sammenbruddet er av økonomisk, sosial og politisk art; på et dypere plan av etisk, antropologisk og åndelig art. "Marxismen bygger på en feilaktig antropologi, reduserer den menneskelige person til kun materielle og økonomiske dimensjoner", med ateismen som en naturlig del av systemet. Kommunismens sammenbrudd har gjenåpnet debatten om den europeiske humanisme, en humanisme klart merket av ateismen, ikke bare den marxistiske variant.

De religiøse, sosiale og kulturelle

forhold i Vest-Europas demokratiske nasjoner fremviser både lys- og skyggesider med store fremskritt for friheten og de demokratiske institusjoner og en enorm teknologisk utvikling. "Også kirken viser ny livskraft i Vest-Europa," noterer biskopene, "særlig når det gjelder bibelsk og liturgisk fornyelse, aktiv deltagelse i menighetslivet, nye former for fellesskap, fornyelse av bønneliv og kontemplasjon; i tillegg kommer mange former for frivillig innsats for de fattige og tilsidesatte". Samtidig er det en klar tendens hos folk til å søke rask tilfredsstillelse av sine lyster, og mange gjør individuell frihet til et absolutt. Selv uten tvangsateismen, lever materialismen i beste velgående i hele Europa; mange tenker og oppfører seg som om Gud ikke finnes.

På den annen side finnes det klare tegn på lengsel etter religiøse opplevelser, men her er det mangt som spriker. Særlig de unge fristes til å søke lykke der det er heller illusorisk å finne den; mange trekkes mot nye former for religiøsitet og et vidt spekter av sekter. Biskopenes konklusjon: "Hele Europa utfordres igjen til på nytt å velge Gud."

Kristendommen og Europas kulturelle og åndelige røtter

Europas kultur har mange røtter: "Ånden fra Hellas og Roma ble gitt videre til de latinske og keltiske folk, til de germanske, slaviske og finsk-ugriske folk; jødisk kultur og islamsk innflytelse ydet sine bidrag til helheten." Den kristne tro hører med til selve grunnlaget for den europeiske identitet, "men ordene 'kristne røtter' innebærer ikke at Europa og kristendommen er én og samme ting". Mange av de verdier som er sprunget ut av den kristne tro, lever i dag videre i europeisk sammenheng også uten den absolute forankring i troen på den ene Gud "hvis vesen er kjærlighet".

Hva betyr 're-evangelisering av Europa'?

Kirken står overfor en re-evangeliseringsoppgave i Europa. Men - og det understreker biskopene sterkt - det dreier seg ikke om et "restaureeringsprogram", om gjeninnføring av gamle former, heller ikke forkynnelse av et nytt evangelium. Det er evangeliets stadig fornyende og frigjørende kraft kirken skal forkynne og vise gjennom sitt eget liv. Å søke å spre "evangeliske verdier" som rettferd og fred, er ikke nok, det er personen Kristus man skal forkynne, for evangeliets verdier kan ikke skilles fra ham. Å sette Gud i sentrum, innebærer ikke at mennesket blir "mindre", snarere tvert imot: De verdier evangeliet forkynner, er dypt menneskelige, beriker samfunn og kultur.

Søken etter frihet og fellesskap har en lang historie innen europeisk humanisme. Dagens frihetslengsel

serve er bevilget til denne operasjonen.

Feilernærte barn, barnerike familier og eldre er de prioriterte gruppene, og Kirkenes Verdensråd gir i tillegg mellomkirkelig hjelp. Den går ut på å gjenoppbygge kirker og gi støtte til utdanning og andre sosiale tiltak i landet. KN-NYTT

Økonomiske modeller

"Det hevdes med krav på pålitelighet," skriver Kåre Valebrokk i *Dagens Næringsliv*, "at Sigbjørn Johnsen opererer med tre økonomiske modeller: Tålmod, Armod og Hermod." Etter Valebrokks mening er imidlertid ingen av dem tilpasset dagens økonomiske virkelighet!

Media

"Det kan hende," sier programsekretær Stig Andersen til *Aftenposten*, "at et program med et seertall på 70 prosent har betydelig mindre virkning i det norske samfunn enn et som kanskje sees av mindre enn 10 prosent."

opa

13

har mange former, mange satser på falske verdier, forveklser frihet og menneskeverd med det å eie og ha. Eiendom er ingen absolutt verdi, og all eiendom skal tjene fellesskapets beste. Og "ekte fellesskap oppstår først når man ser sine medmenneskers verdighet og deres annerledeshet som en berikelse. . . når man deler på evner og gaver".

Biskopene understreker at det under synoden ble stadig klarere for dem at re-evangeliseringen av Europa er en sak for alle kristne: Alle har en profetisk rolle å spille ved å leve evangeliet i hverdagen. Bønn og mottagelse av sakramentene er viktige "styrkemidler", de er også en motvekt mot "den subjektive reduksjon av troen som har grepet om seg, og som innebærer at man bare godtar det ved Guds ord og kirken som passer en selv og ens egne behov. . . Teologisk dissens er til hinder for forkynnelsen," noterer biskopene. Sosialt arbeid er en viktig del av kirkens samfunnsvirke, "den gjør Guds kjærlighet synlig for folk og åpner for evangeliet".

Biskopene kommer også inn på den sterke opplevelse av fellesskap og mangfold synoden har vært, på den "utveksling av gaver" dette møtet mellom Europas katolske kirker innebar. De lokalkirker som har gjennomlevd forfølgelse, har mottatt spesielle gaver fra Gud: vitnesbyrd om levende tro, trofasthet midt i all lidelsen, eksemplarisk enhet med Den Hellige Stol. Disse erfaringene "fikk oss nærmest til å ta og føle på fruktene av Kristi kors og oppstandelse", skriver biskopene. De mange nye preste- og ordenskall i disse områdene viser at skjulte

åndelige rikdommer nå er kommet frem i lyset.

De vest-europeiske kirker har hatt frihet til å utvikle en pastoral praksis der mange av tankene fra Det 2. Vatikankonsil er satt ut i livet. Disse erfaringene kan de nå gi videre; personell og materielle midler må stilles til disposisjon for kirkene i øst. Biskopene ser Den europeiske bispekonferanse som et velegnet redskap for samarbeidet mellom kirkene i Europa, et samarbeid "i klar erkjennelse av fellesskapet i enheten med Den Hellige Stol".

Behov for dialog og samarbeid

Biskopene beklager sterkt at flere ortodokse biskoper ikke tok imot innbydelsen til å delta i synoden; kontakten med de ortodokse som var til stede, var imidlertid oppmuntrende. Den "givende dialog" i kjølvannet av Det 2. Vatikankonsil, må fortsette, men her trengs tålmodighet og forståelse. De katolske kirker i øst er i en vanskelig situasjon, men viser "konstruktiv vilje til dialog med den ortodokse kirke".

Mange misforståelser er ryddet av veien i forholdet til Europas reformerte kirker, men beklageligvis er det mangt som fremdeles skiller, særlig i kirkeforståelse og embedssyn. "Å styre utenom de læremessige problemer, er ingen farbar vei, da risikerer vi å forkynne evangeliet på innbyrdes motstridende vis." Både fordi mange berøres smertelig av kirkesplittelsen, og fordi splittelsen i seg selv er "anstøtelig", må det satses for fullt på videre dialog.

"Våre eldre brødre jødernes tro og kultur er en viktig faktor i Europas kulturelle utvikling"; både ut fra

evangeliet og naturloven må antisemittismen fordømmes. På bakgrunn av den åndelige arv jøder og kristne har felles, forplikter biskopene kirken til å arbeide for "ny blomstring i forholdet mellom oss".

Også forholdet til muslimene er viktig for kristendommen og for Europas kultur, både i historisk perspektiv og på bakgrunn av den store innvandringen i den senere tid. Her trengs en balansert dialog ut fra overbevisningen om at Gud ønsker frelse for alle sine barn - samtidig må man vokte seg mot relativisme og utvanning av oppdraget om å forkynne Kristus. I dagens pluralistiske samfunn er det viktig at man vet hvor man selv står, bare da kan man føre en ekte dialog med annerledes troende.

Kirkens bidrag til et nytt, solidarisk Europa

Den politiske og den religiøse sfære har hver sin egenart, men det dreier seg ikke om klart adskilte sfærer. Kirken har sitt spesielle ansvar når det gjelder utformingen av samfunnet, skriver biskopene og viser til kirkens sosiallære som et viktig bidrag. Kirken er positiv til "et rett forstått demokrati", men den er ikke bundet til et spesielt politisk system; den sier et betinget ja til markedsøkonomi og fri varehandel: Systemet skal først og fremst tjene det felles beste. Arbeiderne har krav på full respekt for sitt menneskeverd og støtte for sine krav om større innflytelse på arbeidsplassen. Biskopene understreker at "EF og det åpne marked er en utfordring til oss alle: Vi trenger en solidaritetens kultur for å hankses

En ensom familie

"Vi har erobret verdensrommet. Men det eneste vi har fått ut av det, er vissheten om at det likevel ikke bor mennesker på Mars," sier skuespilleren Nils Ole Oftebro til Aftenposten. Og han konstaterer: "Vi er faktisk en temmelig ensom familie her nede på Jorden. Hvis det skulle finnes noen andre skapninger der ute, som vi kan kom-

munisere med, tror jeg faktisk det ville bli en sjelden form for brevveksling."

Oftebro sier også at han er "lei av at ethvert engasjement skal uttrykke seg i forhold til noe negativt. Først må en Arne Myrdal oppstå. Og så kan vi uttrykke vår toleranse, vår tro på menneskeverdet, vår humanisme i form av en motdemonstrasjon. Kampen for flyktninger og asylsøke-

re og alle rasers likeverd kan bare uttrykkes som anti-rasisme (-) Hvis det er en kristen ektemann som slår, blir vi mer opptatt av å angripe kristendommen enn å hjelpe kona hans. Det er det negative som har ideologisk eller moralsk appell i vårt samfunn. . . Kanskje er det derfor den ideologiske debatten er død i dag, fordi vi egentlig ikke tror på noe.

14

med gamle og nye former for fattigdom."

I et noe dunkelt avsnitt behandles "et spørsmål av stor betydning i dagens Europa" - nemlig kvinnespørsmålet. "Bare en kultur som bygger på menns og kvinners komplementaritet, kan styre kvinnenes legitime krav i riktig retning; samfunnet må ikke bare anerkjenne like rettigheter, men også sette dem ut i livet. Men kvinnens plass i samfunnets strukturer og institusjoner må ikke utformes som et alternativ til den rolle som tilkommer henne i familien og i videregivelsen av livet, den må snarere tilpasses denne. Da vil kvinnene kunne bruke sin energi til å utvikle en kultur og et sosialt system som er mer i pakt med den hele, personlige og felles sannhet om menneskeheten".

Europas mange nasjoner er et uttrykk for rikdom og mangfold. Marxismen påtvang folkene ensretting og undertrykte de små nasjoner, men nå, etter dens fall, er nasjonalismen våknet til live igjen. Biskopene understreker imidlertid at ekte nasjonal identitet bare kan nås gjennom åpenhet overfor andre folkeslag og i solidaritet med dem. Konflikter må løses gjennom forhandlinger og ikke ved vold. "Minoritetenes rettigheter må ikke utslettes, de enkelte folkeslags tradisjoner bør i stedet holdes ved like og næres."

Kirken selv er et fellesskap av mange folkeslag, et fellesskap som overskrider alt det 'partikulære'. "Nært fellesskap med den universelle kirke - med Peter og under Peter - har ofte på underfull vis bevart lokalkirker fra å bli oppslukt

av nasjonalt dominerende systemer. I dagens situasjon er det særlig viktig at dette katolisitetens prinsipp opprettholdes med full kraft."

Biskopene noterer at Europa, som har frembragt kulturelle verdier og en teknologi som er blitt en viktig del av "verdenssivilisasjonens arv", også har mørke pletter på samvittigheten: imperialisme, undertrykkelse, rovdrift på ressurser. Slik "eurosentrisme er forkastelig", og det er på høy tid at Europa, som "har forsynt seg ganske godt av andre folks og kulturers skattkammer", ser ut over egne grenser og

egeninteressen. "Ropet fra den lidende Kristus er svært så hørbart i den sørlige del av vår verden," og det krever et svar som omfatter slutt på våpenhandelen, åpning av markeder og en rettferdig ordning for gjeldskrisen.

Biskopene oppfordrer til ikke å stenge landegrenser og hjerter for dem som av forskjellige grunner søker hjelp og tilflukt hos oss: "En splittet og delt menneskehet trenger ekte solidaritet og kjærlighet som kan snu ting til det bedre og så frø som bærer fremtiden og fullendelsen i seg".

"Det tilhørte noen som kalte seg katolikker. . . tydeligvis fantes det i sin tid mange millioner av dem. . ." (Fra Catholic Herald)

Behandlingssentre for torturofre

Det er nå 34 klinikker i verden som spesialiserer seg på behandling av torturofre - noen av dem må operere i hemmelighet. Nyhetsmagasinet Time har besøkt "Avre", er rehabiliteringssenter i Paris, som har drevet sin virksomhet i seks år.

For pasienter som har gjennomgått de forferdeligste pinsler, er terapien en smertefull prosess. Å løse på vonde minner

som torturofferet har prøvd å fortrenge, er en voldsom påkjennning - men også en del av terapien. Noen ganger er det nesten uutholdelig, men hvilken glede er det ikke når du ser det første smilet, sier Hélène Jaffé, legen som grunnla "Avre". I oktober i fjor ble nok et behandlingssenter for torturofre opprettet - i Kuwait.

AMNESTY-NYTT

Abortpillen - nok en gang

15

"Intet beroligende middel" skrev St. Olav på lederplass i fjor høst i forbindelse med at den franskproduserte abortpillen RU 486 igjen er aktuell på det norske marked, etter et lite vellykket reklamefremstøt i 1988. "På tide at abortpillen introduseres i Norge", "viktig å få frem alternative abortmetoder", "abortpillen er fullt ansvarlig medisinsk sett" var noen av de uttalelser Oslo-avisene noterte i fjor sommer etter en rundspørring blant sentralt plasserte gynekologer.

I 1988 ble det heftig etisk og politisk turbulens her hjemme omkring saken. I dag synes det å være langt mindre interesse for de etiske sider, nærmere bestemt den ytterligere privatisering og usynliggjøring av abort som evt. pillebruk vil medføre, samt det økede press på kvinner i en vanskelig situasjon. "Vi har utelukkende ansvaret for å vurdere om pillen er medisinsk forsvarlig," har lederen for den nevnd under Statens Lege-middelkontroll som evt. skal godkjenne pillen for det norske marked, uttalt. "De etiske sider får andre ta seg av,"

St. Olavs leder var et bidrag fra disse andre; også avisen "Vårt Land" kom med klare advarsler på lederplass. I nr. 3-91 av bladet "Inter medicos" - tidsskrift for medisin, livssyn og etikk, som utgis av Kristelig medisinerkrets og Norges kristelige legeförening - fant vi følgende innlegg om saken, som ikke gjør den mindre foruroligende.

seres av det franske firmaet Roussel-Uclaf der Höchst er hovedaksjonær, er på vei inn på det norske marked. Den er lisensiert i flere land, men avvist i USA, Tyskland og Australia og søkes nå introdusert i Storbritannia. I en artikkel i *Journal of the Christian Medical Fellowship* (juli -91) diskuteres pillens virkninger, bivirkninger og effektivitet. Artikkelforfatteren gjør det klart at hun er mot abort og derfor i utgangspunktet mot pillen.

RU 486 er et steroid med antiprogesteronvirkning (progesteron er det kvinnelige kjønnshormon. Red.anmrk.). Brukt alene som abortmiddel er effektiviteten 33-83 %, i kombinasjon med prostaglandin avbryter det svangerskapet i 95 % av tilfellene. Viktigste komplikasjoner er langvarige blødninger, i enkelte studier (Edinburgh) i gjennomsnitt 12 dager med maksimum 43 dager. I ca. 5 % skjer ingen abort, og siden stoffet krysser placentabarrieren, kan det gi misdannelser hos fosteret. I Frankrike kreves derfor kvinnens underskrift på at hun er villig til utskrapning, dersom pillen mislykkes. Mange kvinner finner pillen uakseptabel fordi de støtes ved synet av de utstøtte fosterdeler. Studier har vist at dette tenderer til å gi skyldfølelse, harme(!), depresjon eller nevrose senere.

Produsenten ivrer for å introdusere RU 486 i utviklingsland, og pillen er prøvet i flere studier i Kina og i Indonesia (der abort er lovstridig, som i de fleste u-land). Flere farer kan tenkes oppstå: Det mangler klinikker for innleggelse ved blødninger og ved inkomplett abort;

svangerskap utenfor livmoren, som der er mange av i u-land, kan maskeres av pillen, med fatale følger. Mange frykter at RU 486 vil bli solgt illegalt og brukt ved lengerkomne svangerskap, med store komplikasjonsfarer for kvinnen.

Et argument som blir ført i mar-ken, er at pillen blir billigere enn tradisjonell abort. Dette er galt. Prisen sammen med de kostnader som skyldes komplikasjoner, gjør RU 486 kombinert med prostaglandin til en dyrere metode enn utskrapning, viser en fransk undersøkelse. Både når det gjelder effektivitet og komplikasjoner er RU 486 underlegen i forhold til utskrapning. Det hevdes at pillen først forsøkes innført i industrilandene i den hensikt å gi produktet respektabilitet før salg i den tredje verden. I u-landene ligger fortjenestemulighetene, og dette er mer enn bekymringsfullt.

Stopp produksjon og salg av RU 486
Manfred Carstens, parlamentarisk sekretær i det tyske finansdepartement, har bedt firmaet Höchst om å stoppe produksjon og salg av abortpillen RU 486; et slikt skritt ville dokumentere firmaets "etiske ansvarsbevissthet", heter det i et brev fra Carstens til styreformannen hos Höchst. I brevet minner Carstens om at styreformannen tidligere har uttalt at de avgjørelser et forretningsforetagende treffer, må ligge "innen rammen av den egne kulturs etiske normer". Livets ukrenkelighet hører til det elementære grunnlaget for samfunnsordning og forfatning i Tyskland, understreker Carstens.

KNA

Abortpillen RU 486, som produ-

Bibelen populær i Russland

I Moskva sentrum skjedde det i november en høytidelig innvielse av et "bibelhus". Det tjener nå som sentrum for bibelarbeidet i Russland. Ved innvielsen var representanter for mange kirkesamfunn i Russland til stede, i tillegg til andre offisielle deltakere. Innvielsen ble betegnet som en begivenhet med historiske dimensjoner, i en nasjon der ateismen har vært offisiell ideologi i over 70 år.

"Det er vanskelig å fatte hva som skjer i denne bygningen i dag," sa Russlands

visestatsminister, Yevgeni Saborov. "Tidligere ble Bibelen gitt i det skjulte, fra hånd til hånd. Nå er den blitt en naturlig del av vår hverdag og hjelper oss til å ære Gud."

"Bibelen er en meget populær bok i Russland i dag," sier baptistlederen Alexei Bichkov, visepresident i Styret for Det Russiske Bibelselskap. "Bibelen leses og siteres flittig i alle lag av folket, og det er vårt håp at alle 300 millioner i Russland skal få en bibel." Fra "NYTT OM BIBELEN"

Sagt om Bibelen

"Jeg fascineres av Bibelen," sier Rune Gerhardsen, "den er en gammel bok, noen skrev den for 2-3000 år siden, og nå, så lenge etterpå, har vi glede av de samme tekstene. Det ligger en bue over århundrene, det gir en storhet som vi ikke kan forholde oss likegyldige til. Og jeg tenker: Hva har vært århundre skapt som vil bli stående?"

16 Den nordiske bispekonferanse: Hyrdebrev om det åndelige kall

Utarbeidelse av et felles hyrdebrev om det åndelige kall stod på Den nordiske bispekonferanses dagsorden i fjor, og under sitt høstmøte i Djursholm ved Stockholm la biskopene siste hånd på verket.

Brevet, som ble lest opp i alle katolske kirker i vårt land søndag 26. januar, rommer en oppfordring til alle om å be for flere preste- og ordenskall. Og en appell til de unge om å være spesielt lydhøre overfor Guds kall til arbeid i hans vingård, for «høsten er stor, men arbeiderne er få».

Kjære brødre og søstre

I 1. Samuels bok (3, 1-10) i Det Gamle Testamentet forekommer det en fortelling om en ung mann som forbereder seg til å tjene Herren i templet. En natt hører han at noen roper navnet hans, «Samuel». Han løper bort til sin læremester Eli fordi han tror at denne har ropt på ham. Men tre ganger etter hverandre sender Eli ham bort og sier: «Nei, jeg ropte ikke på deg, gå og legg deg igjen.» Men da han for fjerde gang hører sitt navn, vet Samuel at det er Gud som roper på ham. Han står opp og svarer: «Tal Herre, din tjener hører». Og Gud kaller ham til å bli sin profet.

Forekommer det ennå i våre dager at Gud kaller et ungt menneske så tydelig ved navn, og sier at han nettopp trenger ham til å utføre en oppgave i Guds rike?

Evangelisten Matteus forteller oss et ord fra Herren som oppfordrer oss til å be om å få en slik kallelse: «Høsten er stor, men arbeiderne er få. Be derfor høstens herre sende ut arbeidere for å høste inn grøden hans» (Matt. 9, 37).

Vi vet fra våre egne menigheter at prester, ordensbrødre og ordens-

søstre er kommet til oss fra utlandet for å hjelpe oss med å bygge opp Kirken, for å forkynne vår Herres budskap og gi menneskene et åndelig hjem. Det er ofte forbausende å se hvor tappert disse kvinner og menn arbeider hos oss i et fremmed land for å høste inn grøden for Herren. Hvorfor gjør de dette?

Ingen vil komme på en slik tanke hvis han ikke var overbevist om at Gud ville ha ham her, at Gud hadde kalt ham.

Vi er takknemlige for at disse prester og ordensfolk er hos oss. Men kan vi virkelig si oss tilfreds med at en slik situasjon skal vare, nemlig at en stor del av våre prester og ordensfolk kommer til oss fra utlandet? Er ikke det litt for lett-vint?

Vi er glade for de prester og ordensfolk som har gjort våre land til sitt hjem. Og vi er helt sikre på at Gud også i dag kjenner unge mennesker i våre land som er egnet for arbeidet i Guds rike. Når vi ber Gud tilstrekkelig om dette, da vil han også hos oss kalle unge mennesker som vil glede seg ved dette, og være skikket til å følge Guds kallelse til å tjene ham.

Det er mulig at Gud ikke roper

like tydelig på unge mennesker i dag som den gang han kalte på den unge Samuel. Men han gjør det likevel så tydelig at alle som er beredt til å lytte med oppmerksomhet på Guds røst, vil kunne høre og forstå denne kallelse.

Man kan i dag høre mange som snakker temmelig negativt om «dagens ungdom». Denne ungdommen er ikke dårligere, men kanskje ofte bedre enn tidligere tiders unge mennesker. Mange av dem ønsker seg en oppgave som krever hele mennesket, der man kan hjelpe andre, de fattige, de nødlidende, barn, unge familier og flyktninger.

Mange unge føler at det ikke er tilstrekkelig bare å søke etter seg selv, å strebe etter egen lykke, å tjene penger. Mange aner at det i Guds rike finnes oppgaver som krever hele mennesket, og som kan gi stor tilfredshet. Sa ikke Herren en gang til sine disipler: «Og enhver som har forlatt hus eller brødre eller søstre eller far eller mor eller barn for mitt navns skyld, skal få mangedobbelt igjen og få evig liv i eie» (Matt. 19, 29)?

Kjære unge venner!

Dere hører ofte om begrepet «alter-

Og Johanna Schwarz sier: "Jeg ville som forfatter ikke ha kunnet skrive noe uten Bibelen. Selv når jeg skriver science fiction, så er det Bibelen jeg tenker på. Hovedsaken med å lese Bibelen er å bli kjent med Kristus og gjennom Kristus å bli kjent med Gud." Fra "NYTT OM BIBELEN"

Optimist for 90-årene!

Folk som mener å kunne fornemme tendenser før de fleste, spår at fordypning og refleksjon blir stikkord for 90-årene, i kontrast til 80-årenes kjappe gevinster og døgnflue-synsing, skrev Arbeiderbladet ved nyttårsleite. Og fortsatte: Det hyper-rasjonelle og teknokratiske vil dempes til fordel for verdier som miljøvern og kultur.

"Vi er på veg bort fra ein økonomisk

opplevings- og underholdningskultur," sier idéhistorikeren Guttorm Fløystad i en samtale med Vårt Land. "Nedstøva krefter i oss, bortgøymde av skandalar, vert henta fram att: Tause krefter dreg oss mot eit samfunn med større fellesskap." Men professoren noterer også at "det er ein lang veg å gå frå ubreidd interesse for etikk til vi personleg kjenner oss forplikta av etiske normar."

nativ livsform», om et liv som er annerledes enn det de fleste forestiller seg eller ønsker, et liv viet til et stort ideal. Det kan være et liv for mennesker man er glad i – i ekteskapet eller i familien, eller et yrkesliv eller et liv i politikken.

Men det kan også være et åndelig virke, for Gud og for hans Kirke, også når et liv som ordenssøster eller ordensbror, som prest eller diakon ofte ser svært hverdagslig ut. Når man forstår det rett, er det et alternativt liv, et modig bevis på at det er lønt å gi sitt liv til Gud i dag.

I våre land finnes det mange som trenger hjelp; i våre menigheter og ungdomsgrupper, i flyktningmotta-

kene, i de nasjonale gruppene i våre menigheter, i religionsundervisning og i Caritas. Vi vil gjerne minne dere på disse oppgavene og be dere selv stille dere spørsmålet: Hvor vil Gud ha meg, hvor trenger han meg? Han kjenner meg jo bedre enn jeg kjenner meg selv. Hvilken plan har han med mitt liv?

For å høre når Gud roper, må man være våken. Man må si til Gud gjennom bønner at man er beredt til å lytte til ham. Våre prester, våre ordenssøstre og -brødre er med glede beredt til å fortelle om sitt eget liv, og til å vise hvordan man kan forberedes til et åndelig virke. Det finnes mange, og ofte svært for-

skjellige og interessante oppgaver i Guds rike, i vår Kirke.

Prester og ordensfolk vet at deres eksempel kan være det beste utgangspunkt for å fatte et åndelig virke, og til å følge Guds kallelse. Men av egen erfaring vet vi også at vi ikke alltid lykkes helt i å nå opp til idealet, et åndelig kall. Det blir ofte med forsøket, vi streber mot hellighet med våre svake krefter.

Vi håper å få svar fra dere, og ber Gud at han må sende arbeidere til sin vingård. La oss ikke være alene der, for grøden er stor, og det er mange som venter på oss.

Deres biskoper hilser dere hjerteligst og lover dere sine forbønner.

Om prestekall og om dagens kirkelige klima

"Uten pave Johannes XXIII og alt det som var i bevegelse i kirken på 60-tallet, hadde jeg nok aldri blitt prest," sier sogneprest Michel Beckers i St. Olav menighet i Oslo i et intervju med Menighetsbladet i anledning hans 50-årsdag. "Med denne paven ble det åpnet opp for noe nytt som gjorde tanken på å bli prest spennende og meningsfylt (-) Jeg er et ektefødt barn av den nye tid som ble innledet med Det 2. Vatikankonsil. Vi fikk åpnet våre øyne for mulighetene i den kirke vi var vokst opp i, vi følte at noe skjedde, vi erfarte helt konkret at det var mulig å forandre vondt til godt. Før var vi konsumerende katolikker, vi var umyndiggjorte og skulle helst ikke tenke. Plutselig var det tillatt å stille

spørsmål, tvil kunne komme, det var en atmosfære av åpenhet og tillit, vanlige troendes erfaringer ble tatt alvorlig."

Det var under en ferietur i Norge i 1960 den unge Michel "traff pastor Gorissen i Bergen som ga næring til tenåringens slumrende kall, og som formidlet kontakt med daværende biskop Mangers. I mitt hjemland Nederland var det på den tid overskudd av prester, man måtte nessten trygle om å få bli prest. Ungdommer som overveiet prestekallet, fikk ofte høre at det ikke var bruk for dem. Så kom jeg til biskop Mangers som sa: 'Vi trenger deg!' Det var svært betydningsfullt for en 19-åring å høre. Dermed ble kallet konkret, og det ble avgjørende for mitt veivalg - og for at jeg kom til Norge."

Menighetsbladet noterer at pastor Beckers aldri har lagt skjul på at han er blant de mer liberale og progressive innen geisligheten. På spørsmål om han mener alt det nye som konsi-

let satte i gang, nå er satt i revers, svarer Beckers at han ofte føler seg "skuffet over Roma. Som prest er det min ledetråd alltid å sette mennesket foran (-) det er av grunnleggende betydning at Kirken har tillit til menneskene og ikke frykter deres spørsmål. Den skal lytte og hjelpe dem der hvor de er. I dag sier Kirken: 'Forvirringen er blitt for stor, menneskene trenger klare svar.' Ja, det er mulig. Men menneskene trenger svar på de spørsmål de faktisk stiller, ikke de som Kirken helst så at de stilte. Ånden fra 60-årene var preget av en slik tillit og åpenhet. Denne atmosfæren er nå borte. Roma har mistet den tillit og troverdighet som ble bygget opp rundt Det 2. Vatikankonsil. Det kan få alvorlige konsekvenser. Slike tanker ga jeg uttrykk for i et foredrag i Roma for en tid tilbake. En østerriksk biskop kom bort til meg og sa: - Det skulle De ikke ha sagt. Nå forspilte De Deres sjanser til å bli biskop."

Når barn får barn

"Selv om jeg som katolikk er imot bruk av prevensjon i ekteskapet, har jeg ingen motforestillinger mot å dele ut kondomer til unge jenter i bydelen vår," sier pater Richard. Han arbeider blant gatebarn og utslåtte fattigfolk i Jamaicas hovedstad Kingston. Journalist Nina Sandås (Arbeiderbladet) har fulgt ham på en rundtur i hans distrikt, og får syn for sagn: 15-16 år gamle jenter har allerede ansvar for ett, ja to barn, og ansvaret er de for det meste alene om.

Også slave-eiernes Gud!

"Jeg ble så begeistret," sier erkebiskop Tutu, " da jeg oppdaget at Gud velger side. Han valgte seg ut israelittene i egyptisk fangenskap, ikke fordi de fortjener det mer enn andre, men fordi de ikke hadde noen andre til å hjelpe seg. Gud velger de fattige, de mest undertrykte.

Skulle ikke Kristus, Kongenes Konge, egentlig ha vært født i et palass? Men han

ble født i en stall, og hele livet holdt han seg til de usleste, til dem ingen ville omgås. Han gikk blant de fattigste, blant de prostituerte og sa: - Den friske trenger ingen lege. Det er den syke som trenger slik hjelp."

Men da kan han vel ikke samtidig være de hvite slave-eiernes Gud? spør Arbeiderbladets intervjuer.

18

Søster Josefine Eickelpasch in memoriam

*Sr. Josefine Eickelpasch CSJ
f. 05.12.1900 i Beckum/Westfalen,
Vest-Tyskland.
d. 03.01.1992 i St. Josephsøstrenes
Hjem i Oslo.
Gravlagt 15.01.92 på Grefsen
gravlund, Oslo.*

Søster Josefine trådte inn hos St. Josephsøstrene i 1917 og avla sine evige løfter i 1925.

Novisiatstiden tilbrakte hun på Vor Frue Villa og kom til St. Josephs Institutt i 1921. Hun tilbrakte det meste av sitt liv som lærerinne på St. Sunniva skole, bare avbrutt av et opphold i Porsgrunn fra 1924-1926, der hun hadde sitt arbeid i menighetsskolen.

De som har kjent og skattet søster Josefine, vil huske henne best som lærer for 1. klassingene på St. Sunniva skole. Hun hadde en spesiell evne til å forstå og omgås de minste skolebarna, som da også holdt av henne og villig fulgte hennes undervisning og lot seg forme av hennes idealer. Det er utrolig hvor mange av hennes tidligere elever som mintes henne med takknemlighet og besøkte henne år etter år lenge etter at de hadde sluttet på skolen.

Ved siden av læreryrket brukte søster Josefine meget av sin tid til å betjene kapellet på St. Josephs Institutt. Hun forberedte messene og pyntet kapellet til de forskjellige høytider med stor omhu, sørget for vask og strykning av kirketøyet, ja, rengjorde og holdt selve kapellet i den skjønneste orden. Det var utro-

3. oktober 1985: Sr. Josefine ved kateteret i sitt gamle klasserom på St. Sunniva skole - i forbindelse med 40-årsjubileum for 7. klasse av 1945. Foto: Maria Giæver.

lig hva hun ga av omhu og krefter i sin tjeneste for Guds hus.

Da Søster Josefine ble pensjonist, sluttet hennes gjerning i skolen, men hun fortsatte sin tjeneste som sakristan i mange år etterpå. Etter som kreftene ble mindre med årene, flyttet hun i 1985 fra St. Josephs Institutt til Vor Frue Villa og i 1989

til St. Josephsøstrenes Hjem på Grefsen.

I disse årene førte hun et stille bønnens liv til oppbyggelse for alle. Den 3. januar d.å. ga hun sin sjel over i sin Skapers hender.

HUN HVILE I FRED!

St. Josephsøstrene

Pavens anliggende for bønnens apostolat i februar:

At dialogen mellom kristne og muslimer må bæres oppe av gjensidig respekt og forståelse.

“Jo, det kan Han, fordi Gud kan elske den ingen andre elsker, og tilgi det utilgivelige.” - Nå glitrer det varmt og ertelystent i erkebiskopens øyne: “Mange av oss har problemer med å fatte dette. For tenk deg hvis - og jeg understreker hvis - vi kommer til himmelen, og den første vi møter, er Adolf Hitler. Hva skal vi gjøre da? Snu i porten og gå et annet sted?”

Islam den største utfordring

Etter marxismens fall er islam den største utfordring de kristne står overfor, sier Jean Gwénohé Jeusset, fransiskanerpater med 15 års erfaring fra dialog med islam, en dialog med røtter tilbake til Frans av Assisi selv. Med fare for sitt eget liv oppsøkte Frans sultanen Al-Malik-al-Kamil i Damietta i 1219. Korsfarerne hadde beleiret hans borg, men Frans fikk ham i tale om Gud den allmektige, skapelsens og godhetens kilde. Han erfarte at sultanen

forsto seg på slik tale. Dette ble utgangspunkt for en leveregele hvor Frans anbefaler de av hans trosbrødre som ønsker det, å slå seg ned blant muslimer og ved sitt liv vitne om Kristus.

I dagens multireligiøse Europa kan en slik form for dialog være særdeles konstruktiv, mener Jeusset, som mener at de islamske fundamentalister ikke har særlig gjennomslag på den islamske grasrota.

NØP

Katolske journalister samles i Oslo

I dagene 28. februar til 1. mars samles katolske journalister fra de fem nordiske land til møte i Oslo. Møtet er et ledd i den nordiske tilknytning til den internasjonale presseorganisasjonen UCIP (Union Catholique Internationale de la Presse). Det har funnet sted to møter tidligere - i 1990 i Stockholm, i 1991 i Helsinki. Under møtet i Helsinki ble Baby Johannessen, redaksjonssekretær i “Skoleforum”, valgt til koordinator for møtet i Norge. Hun fikk med seg i en “hjernetrust” Hanne Berentzen, Institutt for journalistikk, Olav Egil Aune, Vårt Land, og Unni Klepper Joynt, St. Olav.

Møtedagene i Oslo innledes med et **åpent møte** i Lektorenes Hus i Oslo med debatt om **presse-etikk**. Det blir innledninger ved Europapresidenten for UCIP, Lászlo Lukács SJ, som er sjef for den katolske kirkes pressetjeneste i Ungarn, og Gert Gelotte, journalist i Göteborgsposten. Fra Norge deltar kjente pressefolk som P2-leder Kari Werner Øfsti, Trondheim, leder Nils E. Øy fra Institutt for journalistikk, ansvarlig leder for NTB Hans Erik Matre og forfatteren Johanna Schwarz. Emnet for debatten er **“Hva er sannhet i pressen?”**

Etter det åpne møtet samles de nordiske katolske journalister som er medlemmer av UCIP, til sitt interne møte på Mariaholm Skolesenter. Her vil UCIPs generalsekretær pater Bruno Holz og Unni Klepper Joynt, medlem av UCIPs

råd, redegjøre for organisasjonens internasjonale arbeid og kontaktnett, og man vil diskutere opplegg, utbytte og mulige nye innfallsvinkler til samarbeid innen den nordiske grenen av UCIP og på verdensplan. Generalsekretæren er meget opptatt av å få innspill fra kongressen i Norden og håper på nordiske deltakere på UCIPs neste verdenskongress, som finner sted i Brasil til høsten.

Kirkelig mediesyn og -politikk står også på dagsordenen på Mariaholm, og deltakerne vil diskutere den katolske presse i de nordiske land. I tillegg vil redaktørene for de katolske blader i Norden og evt. informasjonsmedarbeidere ha et internt møte om samarbeid etc.

UCIP er en organisasjon for profesjonelle utøvere av presseyrket, enten de arbeider i katolske organer eller andre publikasjoner. For å bli medlem av den nordiske avdeling av UCIP, må man være medlem i en av de nordiske presseorganisasjoner, for Norges vedkommende Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening m fl. (Henvendelser om medlemsskap i Nordisk UCIP rettes til Baby Johannessen. Postboks 281, 1371 Asker.)

Det åpne møtet om presse-etikk vil bli nærmere annonsert i de katolske menighetene i Oslo-området. Det vil forøvrig bli sendt ut en rekke invitasjoner til dette møtet også til ikke-katolikker - pressefolk og andre - som er opptatt av presse-etiske spørsmål.

De nordiske biskoper, som gjerne ville ha vært til stede, blir dessverre forhindret, da de alle befinner seg i Roma på det tidspunkt.

UNKFs årsrapport

“UNKF nærmer seg nå 2.500 medlemmer, det vil si en økning på over 30%! Det viser at aktiv verving gir gode resultater,” leser vi i “Årsrapport for 1990/91” fra Unge Norske Katolikkers Forbund. Som også noterer økt deltagelse på leirer, kurs og ledertrening, og utvidet kontakt med ulike instanser innen kirken, bl.a. var UNKF med på å forberede Vårsmøtet på Mariaholm om “Barn og unge - menighetens ansvar?”.

Årsrapporten forteller også om problemer og noterer at “det er særdeles beklagelig at UNKF ikke har fått noen landsungdomsprest etter Rory Mulligan som sluttet i 1988”. Forbundet sliter med dårlig økonomi; det, kombinert med kraftig økning av døgnprisen på Mariaholm Skolesenter, har ført til at forbundet har måttet flytte de fleste av sine arrangementer til rimeligere steder. En kampanje for å få voksne til å tegne støttemedlemskap er satt i gang.

På landsmøtet sist høst ble Marianne Thielemann gjenvalgt som leder, og “Kirkens historie” valgt som årstema for 1992. Det ble vedtatt å nedsette en arbeidsgruppe som skal lage forslag til gjennomføring av et ungdomsseminar i 1993, året da det er 150 år siden den katolske kirke igjen ble tillatt i Norge. Ifølge det rikholdige arbeidsprogrammet vil forbundet satse på å få flere unge med i ungdomsarbeidet samt styrke kontakten mellom menighetene og de unge. Det heter også at forbundets “representanter i pastoralråd og legmannsrådene skal være pådrivere og starte diskusjon rundt den katekese vi driver i den katolske kirke i dag”.

Den årlige Olsoksamlingen

finner i år sted i dagene 24. - 26. juli, og stedet blir - i år som i fjor - Sund Folkehøyskole i Trøndelag.

Alle interesserte, sett av datoen! Nærmere detaljer kommer senere.

Vel møtt!
Olsokkomitéen

Innbetalingsblanketter

for abonnement
på St.Olav 1992
sendes ut separat
med det første.

20

Selvkritikk på høyt nivå

Kirkens læreemбе de bør vise mer selvkritikk og varsommere fremferd i dogmatiske spørsmål, innrømmet kardinal Ratzinger, leder for Troskongregasjonen, i en åpenhjertig samtale med Wiens "gammelkardinal" Franz König i avisen "Die Zeit" (Hamburg) kort før bispesynoden om Europa i desember. Ratzinger innrømmet at det har forekommet læremessige avgjørelser hvor man "har påberopt seg autoritet, men hvor det i realiteten dreide seg om misbruk av autoritet". Ved dogmatiske utsagn som ikke angår selve kjernen i den kristne åpenbaring, må læreembedet "ha som forsiktighetsregel en nøyaktig avveining av hvor langt det kan gå i det enkelte tilfelle, og ikke miste de ulike sannheter av syne".

Kardinal König oppfordret til å anvende denne forsiktighetsregel også når det gjelder fødselskontroll og prevensjon; ved å skille mellom naturlige og kunstige former for prevensjon, har kirken trengt seg selv opp i et hjørne. Ratzinger svarte at det trengs ytterligere tenkning omkring seksualiteten dersom man skal "arbeide frem problemets egentlige kerne", men vedgikk at "såvidt jeg kan se, har kirken ikke sagt noe særlig nyttig om overbefolkningen". Han beklaget at kirkens anbefaling av "naturlige" former for ansvarlig foreldreskap, ofte er blitt forstått feil. Kirken har ofte "agumentert for abstrakt med utgangspunkt i den metafysiske tradisjon, slik at det man egentlig mente å si, ble uforståelig".

Kardinal König påtalte "sentralis-

tiske tendenser i kirken i den senere tid", og oppfordret læreembedet til å ta mer hensyn til lokalkirkenes uttalte ønsker. Ratzinger svarte at han var "klar over de problemer som oppstår når man griper til feilaktige sentraliseringsteknikker"; å tro at paven skal diktere alt innen kirken, er feilaktig. Han innrømmet at moderne teknologi og kommunikasjonsmetoder kan ha forledet Roma til økende innblanding i utenlandske affærer i de senere år: "Når det gjelder kollegialiteten mellom biskopene, er vi fremdeles på lærestadiet." Om upopulære bispeutnevelser, et ømt punkt i den senere tid, sa Ratzinger at "ethvert system har sine svakheter"; han kunne ikke forsvare alle skritt kirken har tatt.

I forbindelse med frigjøringsteologien sa Ratzinger at ingen må være redd for å vedgå teologiske feil; det sosiale ansvar frigjøringsteologien understreker, er viktig, men problemer oppstår når teologien blir innblandet i politikken. Kardinal König påtalte "den utbredte misforståelse" at bare geistlige kan definere hva som er og ikke er "katolsk", og kom med følgende utfordrende spørsmål: "Hvorfor kan ikke legfolk tale på kirkens vegne?" I sitt svar noterte Ratzinger bl.a. at helgener som Katerina av Siena og Birgitta "tok kraftig til orde for reformer innen kirken på en tid da pavedømmet var lammet."

"En enestående åpenhjertig offentlig dialog mellom to kirkelige toppfolk," noterer *Catholic Herald* i sakens anledning. Ifølge Romaobservatører var det den over 80 år gamle kardinal Königs pågåenhet og skarpsindige spørsmål som fikk den ellers hardtslående kardinal Ratzinger til å mildne sine standpunkter.

LESERBREV

Homofili - Fordommer og Fakta

I et leserbrev i St. Olav nr. 11, 1991 tar Erik Guldager for seg Knut Ruyters anmeldelse i St. Olav nr. 7 av boken *Homofili - Fordommer og Fakta* (Solum 1991), redigert av undertegnede. Det er ikke kritikken av Ruyter jeg vil imøtegå her - det vil Ruyter eventuelt kunne gjøre bedre enn meg - men jeg vil gjerne kommentere følgende setning i Guldagers brev: "Men det er svært at se, hvorfor Vera Føllesdal og hendes 'sandhetsvidner' skulle have mer ret end Kirken."

Ifølge Guldager bygger Kirkens syn på homoseksualitet på

...mennesket - i hh. til Skabelsesberetningen - er skabt i Guds billede, og det skal leve sin Gudbilledlighed i sit liv som mand og kvinde. Det vil også og grundlæggende sige, at hvis det har kald til at leve sit kønsliv, så skal det leves i ægteskab mellom en mand og en kvinde; andre muligheder gives ikke, for det er, hvad Gud har ment med skabningen.

Det er utsagn av denne type som fikk meg til å gå i gang med boken *Homofili - Fordommer og Fakta*. For jeg var blitt klar over at det syn på skapelsesberetningen og homoseksualitet som Guldager refererer, ikke er en udiskuterbar, endelig sannhet. Guldagers syn imøtegår i dag av mange katolske teologer hvis arbeide dessverre er for lite kjent i Norge. Dette arbeide ønsket jeg å gjøre kjent for norske lesere.

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Et annet syn enn Guldagers blir f.eks. skissert av John Boswell i boken *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality* (Chicago 1980), hvor han bl.a. undersøker hvorvidt homofil seksualitet ble forkastet i Det gamle testamente og i den første kristne tid, som noe som var fremmed for Guds plan. Boswell skriver :

Men det er uholdbart i dag å hevde at Bibelens beretning om menneskets skapelse og den store betydning ekteskapet ble tillagt i Det gamle testamente, viser at homofil seksualitet ble forkastet. Dette ser heller ikke ut til å ha falt de tidlige kristne inn. Synspunktet forekommer ikke i noen diskusjoner om emnet, og hvis det hadde, ville argumentet ha vært uhyre svakt. For i Det gamle testamente har intense kjærlighetsforhold mellom personer av samme kjønn en fremtredende plass, f.eks. Saul og David, David og Jonathan, Rut og No'omi. Slike forhold ble holdt høyt i ære i middelalderen og lovprikket både i religiøs og verdslig litteratur som eksempler på enestående hengivenhet, noen ganger med tydelig erotiske overtoner. Og i en tidsalder som brukte symboler og myter til å forklare alle sine grunnleggende sannheter, er det rimelig at forfatteren av Skapelsesberetningen bruker en fortelling om de to kjønn som avler avkom, til å forklare menneskets opprinnelse. I Skapelsesberetningen kan man like lite vente å finne en beskrivelse av homofil kjærlighet som av vennskap: ingen av dem avler

avkom, ingen av dem ville bidratt til fortellingen om hvordan jorden ble befolket. (Siert fra Homofili Fordommer og Fakta, s. 110)

Hvis Erik Guldager er interessert i den teologiske diskusjon om Bibelen og homoseksualitet, anbefales han å lese den boken han omtaler.

*Hilsen
Vera H. Føllesdal*

Hvor er jordens salt?

Slik lyder tittelen på en artikkel skrevet av forfatteren Karsten Alnæs i tidsskriftet Kirke og Kultur der Alnæs analyserte den aktuelle situasjon for Den Norske Kirke. Imidlertid kommer han til et heller pessimistisk resultat når det gjelder "kirkens rolle i det norske kultursamfunn", for å sitere også artikkelens undertittel. I ett av avsnittene streifer forfatteren innom den katolske kirke i Norge, - i den sammenheng blir blant annet tidsskriftet St.Olav omtalt, - og vi kan vanskelig motstå fristelsen til å sitere:

"Personlig tror jeg Den Norske Kirke rent språklig har lidd av at den har isolert seg fra litteraturen, filosofien og kunsten. Det må være et tankekor at ikke en eneste betydelig norsk forfatter har trådt fram som en forsvarer av Den Norske Kirke som institusjon. Den katolske kirke har derimot hatt fremragende forsvarere, og det ikke bare i Sigrid Undset. Når man tenker på kretsen rundt det lille tidsskriftet St.Olav i vår tid, blir en slått av hvor sentral og viktig den lille gruppen av katolske kulturarbeidere har vært. Navn som forfatteren Åge Rønning, Lars Roar Langslet, Erik Egeland, Daniel Haakonsen, Jan Erik Rekdal, Liv Blik-srud, Hallvard Rieber-Mohn og mange, mange andre, tilførte miljøet en inspirasjon som også ga det et språk, riktignok på et intellektuelt nivå, men i en mindre tilstivnet form og med en mer åpen horisont enn det lutherske kirkespråket.

Selvfølgelig kan ikke Den Norske Kirke utforme sin kode etter katolske signaler. Men en åpnere dør til diktingen og filosofien, bildekunsten og musikken ville kunne inspirere koden."

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BÖHM & SÖN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

22 Liturgisk kalender

FEBRUAR

1. Lørdag. Jomfru Marias lørdagsmesse.
2. Sam 12, 1-7.10-17. Mark 4, 35-41.
(Norske Tidebønner – uke 4)
2. FJERDE SØNDAG I KIRKEÅRET.
HERRENS FREMSTILLING I TEMPELET.
Mal 3, 1-4. Hebr 2, 14-18. Luk 22-40.
3. Mandag Ansgar, biskop Blasius, biskop og martyr.
2. Sam 15, 13-14.30.
Mark 5, 1-20.
4. Tirsdag. 2. Sam 18, 9-10. 14. 24-25.
Mark 5, 21-43.
5. Onsdag. Agathe, jomfru og martyr.
2. Sam 24, 2. 9-17. Mark 6, 1-6.
6. Torsdag. Paul Miki og hans ledsagere martyrer.
Kong 2, 1-4. 10-12. Mark 6, 1-6a.
7. Fredag. Sir 47, 2-11. Mark 6, 14-29.
8. Lørdag. Hieronymus Emiliani el. Jomfru Marias lørdagsmesse.
1.Kong 3, 4-13. Mark 6, 30-34.
(Norsk Tidebønner – uke 1)
9. FEMTE SØNDAG I KIRKEÅRET.
Jes 6, 1-2. 3-8. 1.Kor 15, 1-11.
Luk. 5, 1-11.
10. Mandag. Scholastica, jomfru.
1. Kong 8, 1-7. 9-13. Mark 6, 53-56.
11. Tirsdag. Vår Frue av Lourdes.
1. Kong 8, 22-23. 27-30. Mark 7, 1-13.
12. Onsdag. 1.Kong 10, 1-10.
Mark 7, 14-23.
13. Torsdag. 1.Kong 11, 4-13.
Mark 7, 24-30.
14. Fredag. Kyrillos, munk, og Methodios, biskop. Apg 13, 46-49. Luk 10, 1-9.
15. Lørdag. Jomfru Marias lørdagsmesse.
1.Kong 12, 26-32. Mark 8, 1-10.
(Norske Tidebønner – uke 2)
16. SJETTE SØNDAG I KIRKEÅRET.
Jer 17, 5-8. 1. Kor 15, 12. 16-20.
Luk 6, 17. 20-26.
17. Mandag. De syv stiftere av servitorderne.
Jak 1, 1-11. Mark 8, 11-13.
18. Tirsdag. Jak 1, 12-18. Mark 8, 14-21.
19. Onsdag. Jak 1, 19-27. Mark 8, 22-26.
20. Torsdag. Jak 2, 1-9. Mark 8, 27-33.

SAKRAMENTSFORBEREDELSE:

Etter å ha vært utsolgt, har vi latt trykke opp på nytt småbøkene:

**“VI GÅR I KIRKEN”
og
“GUD TILGIR MEG”**

Bøkene egner seg utmerket i forberedelsen til førstekommunion og skriftemål for barn.

Vi har også på lager

“FADERVÅR”
i samme serie.

Pris pr. bok kr. 35.–

Til ekteskapsforberedelse anbefaler vi materialet

“FORAN EKTESKAPET”
– 5 foldere – pris kr. 35.–

KATEKETISK SENTER
Akersveien 14 – 0177 Oslo

BEGRAVELSESBYRÅER

**T.S.JACOBSEN-
GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1**

TELEFON • (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

Neste nummer utgis 18. februar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Mette André sen o.p.

Hanne Berentzen

Liv Greni

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo
Telefon: (02) 20 72 48
Fax: (02) 36 02 63

Nå er det hendige lille hefte:

MESSENS FASTE DELER
kommet i nytt opplag,

kr. 25,-

*

Salg på paveboken:

PAVE JOHANNES PAUL II
I NORDEN:

Kr. 98,-!

*

*Forøvrig har vi lagt frem til
salg bøker og plater med
opptil 50% avslag.*

Vi sender over hele landet.

ÅPNINGSTIDER:

Mand.-fred. 9.30-17.00

Torsd. 9.30-17.30

Lørd. 9.30-13.30

Har vi bruk for katolsk ungdomsarbeid?

Ja, mener vi i Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme (PRO) og Unge Norske Katolikkers Forbund (UNKF). Barne- og ungdomsarbeid er en av de viktigste oppgavene for Kirken i Norge.

Det er UNKF som er hovedansvarlig for Kirkens barne- og ungdomsarbeid. Forbundet driver et mangfoldig arbeid - lokale ungdomsgrupper, påske- og sommerleirer, opplæring av ungdomsledere, blader for barn og ungdom osv. Mye tyder på at forbundet er i vekst. Både medlemstall og deltakelse på leirer og kurs viser en tydelig økning de siste årene.

Dessverre er det ikke bare aktiviteten som øker - men også utgiftene. UNKFs økonomiske situasjon har derfor blitt stadig vanskeligere. For å holde aktivitetsnivået oppe også i årene framover, er det helt nødvendig at forbundet får støtte fra de godt voksne katolikker som ser på arbeid blant barn og ungdom som en hovedoppgave for Kirken.

Hvis du er en av dem, kan du bli støttemedlem av Unge Norske Katolikkers Forbund. Støttemedlemskapet koster i 1992 kr. 250,- som kan betales til postgiro 0807 5193255, UNKF, Akersvn. 5, 0177 OSLO.

Knut Eggen
leder, PRO

Marianne Thielemann
leder, UNKF

CARITAS | NORGE

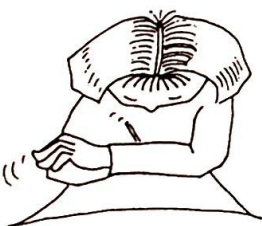
DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3, Tlf.: (02) 69 30 15/60 43 51

Gavekonti:

Postgiro: 0814 5 00 40 64 - Bank: 7041.05.13976

Blikk
på tiden («

Apropos Cindy

De husker vel Cindy? Den unge, vel-skapte damen i fristende undertøy som spredte sine langstrakte lemmer over kilometer med husgavler og gjerder før jul. Og som, ifølge enkelte observatører, bl.a. kunne mistenkes for å tiltrekke seg så sterk oppmerksomhet fra bilister av enkelte kjønn at det kunne gå på trafikkikkerheten løs. Et kvikt hode i vår umiddelbare nærhet - dog ikke så nært som vårt eget - foreslo at man kanskje kunne avverge ulykker ved å sette opp en plakat med "kjør sindig" - ved siden av den langstrakte Cindy!

Vi ble minnet om damen - og om tingenes relativitet - da vi bladde i et gammelt nummer av St. Olav her forleden. For opphisselsen, av ymse slag, over den lettpåklede Cindy, var for lite og intet å regne mot det skyts Oslos katolske biskop Fallize - også han av sikkerhetsmessige hensyn - fyrte av sommeren 1914 mot tidens tendens til lett påkledning. Skjønt lett og lett, biskop Fallize? For vårt blikk fortøner "de usømmelige kvinne- og bamedrakter" biskopen angriper, seg som heller tilknappet. Men sett med katolsk bispeblikk anno 1914 var de altså farlig avslørende. At en leser anno 1992 på sin side finner den gamle tekst noe avslørende, er en annen sak. Her følger

biskopens ord til sin hjord; at han underveis går litt surr i anatomien, er av de mer sjarmerende villfarelser og, under de rådende forhold, forståelig:

Saavidt Vi har kunnet erfare, optræder vore prester, i likhet med hvad deres medbrødre nu gjør i nesten alle lande, med alt eftertryk mot de usømmelige kvinde- og børnedragter som selve helvede maa ha opfundet for litt efter litt at ødelægge blufærdigheden og dermed kyskheden og de kristelige seder overhodet. Enkelte av vore prester har udtalt den mening, at det var godt, om Vi fastsatte nogle regler desangaaende, for at der bliver en viss ensformighed, og den ene prest ikke udsættes for klander, naar folk erfarer, at en anden prest taaler, hvad han tror at maatte forbyde. Det er især kirken og ikke mindre skolerne, hvor gutter og piker opdrages i fællesskap, som tiltrækker sig deres bekymring, og ved siden derav ogsaa foreningerne og de forskjellige slags møter og forsamlinger. Deri er alle enige om, at man ved alle disse anledninger ubønhørlig, og det uanseet moden og den saakalte offentlige mening, maa holde fjernt alt, hvad der støter mod blufærdighed og mot moralteologernes principer.

Hertil hører alle dragter, som lar andre legemsdeler end ansigtet, den egentlige hals og hænderne samt de haanden allernærmest liggende dele av armene indtil henimot midten mellem anklerne og albuerne, nøkne eller kun saaledes beklede, at legemet skimter gjennem. Barn, baade gutter og piker, kan dog nøies indtil knærne med ugjennemsigtige strømper, som forlængst har hevd og ikke virker støtende. Heller ikke benklær som ikke helt

bedækkes av kjolen, især de avskyelige kvindelige sportsbenklær, kan paa nogen av de ovennævnte steder taales. En prest bør ikke engang indlate sig i samtale med en kvindelige person, som matte være uforskammet nok til at nærme sig ham i en saadan dragt. De, som ikke vil føie sig efter disse regler, de være smaa eller store, katoliker eller ikke katoliker, maa bestemt bortvises, selv om de derved skulde bortebli: ti der gives ikke hensyn, som kunde bevæge os til ved vor eftergivenhed at indborgere i de katolske menigheter skikke, som allerede i og for sig er synd mot moralloven og maa føre til sedelighetens undergang. Vi vet forresten av erfaring, at selv de, som i begyndelsen gjør os mest bryderi, naar vi gjør vor pligt, senere bøier sig og endog gir vor pligtfølelse sin anerkjendelse. Det maa forresten være selvsagt at vi maa begynde ad overbevisningens vei og ikke straks skride til de yderligste forholdsregler.

Kristiania, 17. juni 1914

J. O. Fallize, biskop av Elusa,
apost. vikarius.

Her er adskellig å humre over for en leser anno 1992. Samtidig som her er trøsterikt bevis, om man skulle trenge det, for at kirken tross alt må være bygget på noe annet og mer enn menneskelige an- og forordninger. De går nemlig over - noen til nye for- og anordninger!

Men bare tanken på hva den strenge biskop ville sagt om Cindy, får gåsehuden til å spre seg helt ned til vinterlig bedekkede legemsdeler nedenfor den naturlige hals! *Observatoria*